

STRATEGIA

ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

FLORIAN 2050

Otrębusy, 1 października 2022 roku

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	5
II.	MISJA	8
III.	WIZJA	10
IV.	OBSZARY STRATEGICZNE ZWIĄZKU OSP RP	12
V.	CELE SZCZEGÓŁOWE OBSZARÓW STRATEGICZNYCH	14
1.	DZIAŁALNOŚĆ RATOWNICZA I HUMANITARNA	14
1.1.	Cel strategiczny – UCZESTNICTWO ZOSP RP W SYSTEMIE OCHRONY LUDNOŚCI	
1.1.1.	Udział w Systemie Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności	
1.2.	Cel strategiczny – POPRAWA REALIZACJI ZADAŃ RATOWNICZYCH I OCHRONY LUDNOŚCI	
1.2.1.	Zwiększenie udziału ZOSP RP i jego członków w zapewnieniu bezpieczeństwa powszechnego. Wszystkie OSP w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym	
1.2.2.	Skrócenie czasu reakcji OSP do 5 minut	
1.2.3.	Wszyscy strażacy członkowie OSP gotowi do indywidualnej działalności ratowniczej i pomocy humanitarnej	
1.2.4.	Rozwój ratownictwa przedmedycznego w OSP. Budowa powszechnego systemu <i>Pierwszy Ratownik</i>	
1.3.	Cel strategiczny – ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI RATOWNICZEJ. EWALUACJA STANDARDÓW WYPOSAŻENIA OSP	
1.3.1.	Rozwój jednostek operacyjno-technicznych OSP. Rozwój zdolności ratowniczej w OSP	
1.3.2.	Rozwój ratownictwa specjalistycznego w OSP	
1.3.3.	Tworzenie w OSP nowych specjalności z zakresu ochrony ludności i pomocy humanitarnej	
1.3.4.	Wdrażanie rozwiązań nowych technologii w OSP	
1.3.5.	Tworzenie systemu wsparcia psychologicznego	
1.4.	Cel strategiczny – ROZWÓJ RATOWNICZEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ W RAMACH UNIJNEGO MECHANIZMU OCHRONY LUDNOŚCI	
1.4. 1.	ZOSP RP kreatorem udziału OSP w europejskim systemie ochrony ludności	
1.5.	Cel strategiczny – ROZWÓJ RATOWNICZEJ DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ ZOSP RP	
1.5.1.	Rola ZOSP RP w systemie edukacji w obszarze bezpieczeństwa powszechnego	
2.	PREWENCJA SPOŁECZNA	19
2.1.	Cel strategiczny – ZOSP RP I OSP LIDERAMI PREWENCJI SPOŁECZNEJ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY LUDNOŚCI	
2.1.1.	Tworzenie „Programu rozwoju prewencji społecznej w ZOSP RP”	
2.1.2.	Szkolenie liderów prewencji społecznej w ZOSP RP	

2.1.3. Działalność prewencyjna na rzecz zmniejszenia liczby poszkodowanych w pożarach na terenach wiejskich

2. 2. Cel strategiczny – ZWIĘKSZENIE ROLI ZOSP RP W SYSTEMIE EDUKACJI W OBSZARZE BEZPIECZEŃSTWA POWSZECHNEGO

2.2.1 Promowanie treści związanych z prewencją, ratownictwem i pomocą humanitarną w podstawach programowych na wszystkich poziomach nauczania

2.2.2. Związek OSP PR jako podmiot systemu szkolenia członków OSP z zakresu pomocy humanitarnej i edukator powszechnego systemu prewencji społecznej

2.2.3. Rozwój edukacji ekologicznej poprzez ZOSP RP oraz DDP i MDP, a także wdrażanie rozwiązań proekologicznych i ochrona środowiska w ramach idei zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatycznym

3. DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA, KULTURALNO-SPOŁECZNA, DOKUMENTACYJNA

I NAUKOWA 21

3.1 Cel strategiczny – ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ I KULTURALNO-SPOŁECZNEJ W ZOSP RP i OSP

3.1.1. Aktywność sportowa i zawody sportowo-pożarnicze

3.1.2. Rozwój orkiestr dętych, chórów i innych zespołów artystycznych

3.2. Cel strategiczny – DBAŁOŚĆ O TOŻSAMOŚĆ I DZIEDZICTWO ZOSP RP

3.2.1. Wspieranie inicjatyw społeczno-kulturalnych i kulturotwórczych

3.2.2. Rozwój kronikarstwa i izb pamięci w OSP

3.2.3. Domy Strażaka lokalnymi ośrodkami postępu cywilizacyjnego i budowy społeczeństwa obywatelskiego

3.3. Cel strategiczny – ZAGOSPODAROWANIE KAPITAŁU LUDZKIEGO ORAZ POTENCJAŁU NAUKOWEGO I TECHNOLOGICZNEGO DO ROZWOJU OCHOTNICZEGO POŻARNICTWA

3.3.1. Badania naukowe i dokumentowanie dziejów polskiego pożarnictwa

4. MŁODZI W OCHOTNICZYM RUCHU STRAŻACKIM. EDUKACJA I WYCHOWANIE 25

4.1. Cel strategiczny – ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU DZIECI I MŁODZIEŻY W OCHOTNICZYM RUCHU STRAŻACKIM

4.1.1. Stworzenie systemu szkolenia dla opiekunów/instruktorów dziecięcych i młodzieżowych drużyn pożarniczych (DDP i MDP)

4.1.2. System motywacyjny MDP

4.1.3. Stworzenie platformy e-learningowej dla DDP i MDP

4.1.4. Współzawodnictwo, turnieje wiedzy pożarniczej i konkursy plastyczne

4.1.5. Szkoleniowe wakacyjne obozy MDP

5. ROZWÓJ ORGANIZACYJNY I GOSPODARCZY ZOSP RP..... 27

5.1. Cel strategiczny – ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ZOSP RP W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA
POWSZECHNEGO

5.1.1. Promowanie idei wstępowania w szeregi OSP i zakładania nowych

5.1.2. Zwiększenie roli kobiet w Związku OSP RP

5.1.3. Strażak ochotnik w centrum uwagi Związku OSP RP

5.2. Cel strategiczny – DOSKONALENIE STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ I PROCESU ZARZĄDZANIA
W ZOSP RP

5.2.1. Stworzenie programu „Lider/Menedżer ZOSP RP”

5.2.2. Utworzenie w ZOSP RP Zespołu ds. Mediów i Public Relations i jego aktywna działalność

5.3. Cel strategiczny – DOSKONALENIE WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM NA RZECZ ROZWOJU
ZOSP RP I OSP

5.3.1. Promowanie rozwiązań legislacyjnych wspierających rozwój OSP i ich Związku

5.3.2. Współpraca środowiskowa oraz w ramach wspólnoty obywatelskiej

5.4. Cel strategiczny – ROZWÓJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I
OCHRONY LUDNOSCI

5.4.1. Współpraca międzynarodowa Związku OSP RP

5.5. Cel strategiczny – ROZWÓJ I WDRAŻANIE NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII ORAZ
WYKORZYSTYWANIE ICH EFEKTÓW NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA Powszechnego

5.5.1. Usprawnianie związkowego systemu informatycznego. Szerokie wykorzystanie możliwości Internetu

5.6. Cel strategiczny – WZMOCNIENIE BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO, W TYM FINANSOWEGO
ZOSP RP

5.6.1. Wprowadzenie mechanizmów finansowych wspierających działanie ZOSP RP

5.6.2. Utworzenie zespołów na poziomie Zarządu Głównego i oddziałów wojewódzkich ds. projektów krajowych,
unijnych i zagranicznych

5.6.3. Rozwój działalności handlowej z wdrożeniem internetowych narzędzi

5.6.4. Zapewnienie stabilności finansowej Związku OSP RP

VI. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII FLORIAN 2050 33

VII. RAMOWY HARMONOGRAM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII 34

I. WSTĘP

Stosownie do uchwały XIV Zjazdu Związku OSP RP z 9 września 2017 r. oraz działalności władz Związku i Zespołu ds. Strategii w latach 2017-2022 wypracowywano założenia strategiczne i kierunki rozwoju organizacji do 2050 r.

Strategia Florian 2050 odnosi się do Związku OSP RP rozumianego jako związek stowarzyszeń, jakimi są ochotnicze straże pożarne. Prezentowana jest w niej perspektywa rozwoju Związku uwzględniająca historyczne i współczesne środowisko bezpieczeństwa i ochrony ludności, zmiany cywilizacyjne i nowe zagrożenia. Strategia opiera się na podstawowych dokumentach, w tym na Statucie Związku OSP RP oraz na obowiązującym porządku prawnym. Jest skorelowana z dokumentami strategicznymi, szczególnie ze Strategią Bezpieczeństwa Narodowego, strategiami na poziomie regionalnym, krajowym i Unii Europejskiej.

Fundamentem prac stała się wielodyscyplinarność podejścia, transparentność oraz szeroki współdziałanie wielu podmiotów i środowisk. Zespół uznał na początku swoich prac, że najważniejsze jest uruchomienie szerokiego dialogu społecznego, zderzenie doświadczeń strażaków z poszczególnych OSP, struktur Związku i strażaków zawodowych oraz krytyczna ocena rozwiązań prawnych i różnych strategii na poziomie lokalnym, regionalnym i ogólnokrajowym, a także europejskim. To plan otwarty na inicjatywy wychodzące z wewnątrz Związku i środowisk zewnętrznych, w tym zwłaszcza naukowego i samorządowego.

Efektom takiego podejścia jest pięć tomów *Analiz strategicznych Florian 2050*, w których szeroko podjęto problemy naszego bezpieczeństwa, systemu ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa, roli i zadań Związku OSP RP w samorządnym społeczeństwie. Autorzy zamieszczonych prac dowodzą, że Związek wraz ze zrzeszonymi w nim ochotniczymi strażami pożarnymi to najlepsza gwarancja naszego bezpieczeństwa dzisiaj i w perspektywie wielu lat. Nasi strażacy z jednej strony ratują życie w chwilach zagrożeń, ale są także depozytariuszami wartości, łączą lokalne środowiska, rozwijają kulturę. Budują bezpieczną wspólnotę.

Wydawane systematycznie *Analizy strategiczne* to w istocie szeroka analiza i stale modyfikowana prognoza strategiczna, poszukiwanie optymalnych rozwiązań w ramach zmiennego otoczenia oraz możliwości Związku z jego mocnymi i słabymi stronami. Obrazujące to pięć tomów *Analiz strategicznych* stanowi więc inherentną część *Strategii Florian 2050*, będąc analityczną podbudową obszarów strategicznych i celów szczegółowych identyfikowanych w strategii. Prezentowaną *Strategię* łączymy zatem ze szczegółowymi analizami, diagnozą i rekomendacjami zawartymi we wspomnianych publikacjach.

Analizy strategiczne Florian 2050 oraz *Strategia Związku* to owoc twórczej współpracy osób wchodzących w skład 60-osobowej Rady Naukowo-Programowej i eksperckich wypowiedzi licznych działaczy naszej organizacji, funkcjonariuszy PSP, ludzi nauki i samorządowców.

Trafności decyzji o podjęciu prac nad strategią poprzez jej opracowywanie w oparciu o systematyczne analizy i prognozy strategiczne zawarte w wydawanych co kilka miesięcy *Analizach strategicznych* dowiodły dramatyczne zagrożenia dla zdrowia i życia milionów ludzi w Polsce i na świecie w związku z pandemią COVID-19. Nowe, nieprzewidywalne wcześniej zagrożenia naszego bezpieczeństwa pokazuje zbrojna agresja Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 r. z jej konsekwencjami także dla Polski i całego świata. Widoczne jest gwałtowne przyspieszenie negatywnych zmian klimatycznych i w obszarze środowiska naturalnego, skutkujących zniszczeniami w dużej skali (pożary lasów, huragany, susze i powodzie) oraz zagrożeniami dla zdrowia i życia ludności. Niestety źródłem tych zmian

o katastrofalnym charakterze jest w dużej mierze działalność człowieka. To wymusza konieczność intensywnych, ciągłych prac studyjnych, monitoringu i praktycznych rekomendacji w obszarze działalności Związku i zrzeszonych w niej OSP.

Analizy historyczne pokazują, że zmieniają się sposoby, metody oraz charakter działań prewencyjnych i ratowniczych. W XXI w. przed ruchem ochotniczym stają w nieznannej wcześniej skali wyzwania tak w obszarze prewencji, jak i ratownictwa oraz pomocy humanitarnej. Pojawiają się nowe rodzaje zagrożeń, ale zarazem nowe technologie są źródłem doskonalenia sprzętu ratowniczego. Dlatego szereg zadań, a nawet celów strategicznych będzie podlegało stałej analizie, ewentualnej modyfikacji i zmianom. Nie zmieniają się w ruchu ochotniczym wartości i ideały, które je cementują. Dobrowolny charakter służby z ideą ratowania drugiego człowieka jest niezmienny. To stanowi trwały ideowy rdzeń strategii.

Wieloletnie doświadczenia pokazują, że Polsce udało się stworzyć unikatowy model ochrony przeciwpożarowej, oparty na trzech filarach: zaangażowaniu społecznym o ochotniczym charakterze, strukturach samorządu terytorialnego oraz wsparciu administracji państwowej ze szczególnym uwzględnieniem Państwowej Straży Pożarnej. Utrzymanie równowagi między tymi składowymi jest kluczem rozwoju ochotniczych straży pożarnych i ich Związku. To także podstawa bezpieczeństwa powszechnego, którego elementem jest skuteczne reagowanie oraz udzielanie pomocy humanitarnej.

Analizując możliwe warianty rozwoju ochotniczego ruchu strażackiego, należy zauważyć, że na jego kształt w przyszłości będzie miała wpływ duża liczba czynników, m.in.: nowe zadania stawiane służbom ratowniczym w zmiennej i nieprzewidywalnej rzeczywistości, procesy demograficzne, migracje ludności, zmiany klimatyczne, ekologiczne, regulacje prawne krajowe i w ramach Unii Europejskiej, budowa społeczeństwa obywatelskiego, rozwój technologiczny i technik teleinformatycznych. Niebagatelną rolę będą także odgrywać zasłużeni, aktywni działacze i nieliczna, ale kompetentna i oddana organizacji kadra pracownicza Związku.

Powyższe w znacznym stopniu będzie w całym okresie najbliższych trzydziestu lat determinować szczegółowe cele strategiczne we wszystkich obszarach aktywności. Szansą na skuteczność naszych planów strategicznych jest obecność w Unii Europejskiej i NATO oraz korzystanie z możliwości, które z tej obecności wynikają. Razem mamy szansę budować bezpieczniejszą Europę, a w tym i nasz kraj: zieloną, cyfrową i sprawiedliwą.

Zdarzenia masowe, jakie miały miejsce w pierwszych dekadach XXI w., w tym doświadczenia, jakie niesie za sobą przeciwdziałanie pandemii COVID-19, wskazują na sukcesywne zwiększanie zadań podmiotów ratowniczych, ze szczególnym uwzględnieniem ochotniczych straży pożarnych, w obszarze pomocy doraźnej i udzielania wsparcia osobom poszkodowanym. Podkreślając znaczenie działań państwa i samorządu na rzecz ochrony ludności, należy jednocześnie zauważyć, że niezbędne staje się zwiększenie roli aktywności społecznej w dziedzinie pomocy humanitarnej. Wzrastające znaczenie współpracy na rzecz bezpieczeństwa powszechnego na poziomie lokalnym, realizowanej przez organy władzy rządowej i samorządu oraz służb, inspekcji i straży, wymaga więc uwzględnienia w szerszym zakresie humanitarnej aktywności społecznej. Rola strażackiej rodziny dosłownie i w przenośni jest duża i będzie coraz większa.

Priorytetowym wyzwaniem Związku jest praca z dziećmi i młodzieżą. Młode pokolenia wchodzi w życie dorosłe w okresie nowych globalnych wyzwań cywilizacyjnych (klimatyczne, ochrona środowiska, kulturowe, zdrowotne, technologiczne, konflikty zbrojne). Potrzebne jest jednak szerokie wsparcie, w tym technologiczne i szkoleniowe.

Doświadczenie oraz potencjał, jakim dysponuje ZOSP RP, oprócz dotychczasowych powinności, jakie pełni na rzecz ochotniczych straży pożarnych i ich członków, umożliwia aktywne włączanie się jako podmiot ochrony przeciwpożarowej w działania na rzecz ochrony ludności, ze szczególnym uwzględnieniem prewencji społecznej, a w tym aktywności informacyjnej i szkoleniowej.

Możliwości realizacji programu Związku uzależnione są także od dalszego umacniania miejsca Związku w społeczeństwie, współpracy z otoczeniem społecznym, politycznym, samorządowym i gospodarczym. Tradycyjna bliska współpraca, na wszystkich poziomach organizacyjnych Związku, ze strażakami zawodowymi oraz Państwową Strażą Pożarną powinna być poszerzana przy uwzględnieniu wzajemnej odrębności oraz określeniu pól współpracy i współodpowiedzialności. Istotna jest współpraca z Parlamentarnym Zespołem Strażaków, z resortami, zwłaszcza odpowiedzialnymi za administrację, sprawy wewnętrzne, wieś i rolnictwo, kulturę i dziedzictwo narodowe, edukację i naukę, obronę narodową, ochronę środowiska i zdrowie.

Niezwykle istotna w realizacji programu Związku jest dalsza współpraca z partnerami strategicznymi, szczególnie tymi, z którymi łączą nas wieloletnie więzy. Dotyczy to między innymi Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska, Polskiego Czerwonego Krzyża, Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Państwowego Zakładu Ubezpieczeń, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, organizacji pozarządowych, w tym organizacji pożytku publicznego, organizacji młodzieżowych, uczelni, szkół, muzeów, bibliotek, a także firm produkujących samochody i sprzęt strażacki.

Historia 100 lat zorganizowanego ruchu strażackiego pokazuje, że podstawą jego żywotności i realnego wpływu na lokalne bezpieczeństwo jest poszanowanie jego dobrowolności, samorządności, samodzielności i rzetelne wspieranie ze strony instytucji do tego prawnie zobowiązanych.

Związek OSP RP od lat wpływa na umacnianie tożsamości narodowej i ochronę dziedzictwa narodowego. Wnosi swój wkład w umacnianie naszego bezpieczeństwa, rozwój demokracji i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Umacnianie więc Związku i zrzeszonych w nim OSP jest tego gwarancją w przyszłości. Takie jest przesłanie *Strategii Florian 2050* – programowej konstytucji ochotniczego ruchu strażackiego.

II. MISJA

Misją naszego Związku jest aktywne uczestnictwo w systemie ratowania ludzi i niesienie pomocy tam, gdzie jest ona potrzebna. Przygotowani i odpowiedzialni budujemy bezpieczniejszą wspólnotę.

Wspieramy dobrowolnie organizowane, samorządne, samodzielne OSP zrzeszone w Związku, będące podstawą systemu ochrony ludności. Popieramy bezinteresowną indywidualną i zespołową aktywność członków OSP. Dla nas każda OSP i każdy strażak ochotnik jest i będzie w centrum uwagi i aktywności Związku OSP RP. Ochotniczy ruch strażacki to fundament społeczeństwa obywatelskiego.

Wspomagamy OSP w ich działalności: ratowniczej i pomocy humanitarnej, prewencyjnej, w tym na rzecz ochrony przeciwpożarowej i środowiska, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, sportowej, naukowej, kronikarskiej oraz podtrzymywania tradycji narodowej, budowania więzi społecznych i łączności międzypokoleniowej.

Wspieramy OSP w ich aktywności krajowej i międzynarodowej. Proponujemy i realizujemy niezbędne zmiany w ratownictwie i działalności programowej, często wynikające z nieprzewidywalnej i dramatycznej rzeczywistości. Celem nadrzędnym jest bezpieczeństwo ludności i umacnianie wspólnoty narodowej.

Naszą działalność wiążemy ze szlachetnymi wartościami i ideałami braterstwa, równości, wolności. Łączą nas idee pomocy i poświęcenia, solidarności, samorządności i praworządności. Dobrowolnie służymy w czas pokoju i wojny, nieszczęść oraz katastrof i zdarzeń mających tak lokalny, jak i globalny charakter.

Naszym wyzwaniem jest szybkie, adekwatne reagowanie wobec nieprzewidywalnych i nieobliczalnych zmian, tak aby mieszkańcy każdej miejscowości i będący w potrzebie pomocy czuli się bezpiecznie. Dążymy do jak najskuteczniejszej, szybkiej pomocy wszystkim i wszędzie. W świetle wyzwań cywilizacyjnych wzrasta znaczenie bezpieczeństwa zdrowotnego, pomocy humanitarnej oraz wykorzystania nowych technologii. W odpowiedzi na dramatyczne wyzwania czasu szczególnym zadaniem jest budowa systemu *Pierwszego Ratownika*. Strażacy ratownicy – członkowie OSP – będący w ramach tego systemu pomogą potrzebującym w krytycznej dla nich chwili. Jednocześnie naszą troską jest wspieranie wszystkich istniejących jednostek OSP i rozwijanie nowych wszędzie tam, gdzie jest taka możliwość i potrzeba.

Związek stoi na straży praw i godności złączonych rycerską służbą strażaków ochotników. Wspieramy wszystkich strażaków i wszystkie OSP. Każdy strażak poświęcający się dla innych musi mieć poczucie uszanowania i możliwego wsparcia. Jednocześnie akcentujemy potrzebę jeszcze większych wysiłków społeczności i państwa na rzecz rozwoju dobrowolnego ruchu społecznego zrzeszonego w Związku OSP RP jako ostoji bezpieczeństwa w każdym czasie.

Kontynuujemy wielki historyczny dorobek strażackiej służby rycerzy świętego Floriana, którzy zawsze i wszędzie pomagali ludziom w potrzebie i służyli Ojczyźnie, poświęcając swe zdrowie, a nawet życie. Hasła „W jedności siła” i „Bogu na chwałę, ludziom na pożytek” połączyły strażackie pokolenia 100 lat temu. Są jednoczącym spoiwem narodowej wspólnoty na najbliższe pokolenia.

III. WIZJA

Budujemy wspólnotę zdolną sprostać wyzwaniom czasu. Łączy nas idea dobra wspólnego i wzajemnej pomocy. Związek OSP RP w Polsce roku 2050 jest uznaną organizacją tysięcy aktywnych OSP. To podstawa naszego widzenia bezpieczeństwa w Polsce. Działalność Związku oparta jest o obowiązujący krajowy porządek prawny oraz prawa wynikające z uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej opartej na wartościach: poszanowania praw i godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, idei samorządności i subsydiarności. Związek wypełnia swoją misję w zgodzie ze Strategią Bezpieczeństwa Narodowego oraz rozwojem systemu ratownictwa i ochrony ludności.

W oparciu o historyczne doświadczenia, a zarazem piętrzące się zagrożenia dla życia wszystkich obywateli, a wręcz naszej cywilizacji, mamy ugruntowane przeświadczenie co do potrzeby rozwoju tak Związku, jak i zrzeszonych w nim strażackich stowarzyszeń. W roku 2050 ochotnicze straże pożarne stanowiąc będą fundament społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, będąc „posterunkami służby publicznej”, opierającymi się na trzech filarach: ratownictwie i pomocy humanitarnej, działalności kulturalno-społecznej oraz pracy edukacyjno-wychowawczej i naukowej. Związek OSP RP to kluczowe ogniwo powszechnego systemu ratownictwa i ochrony ludności w kraju, a zarazem integralna część lokalnych systemów bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem kreowania i wdrażania programów prewencyjnych i edukacyjnych.

W roku 2050 Związek to pełnoprawny uczestnik systemu szkolenia i doskonalenia członków OSP, w szczególności w obszarze pomocy humanitarnej i przedmedycznej. Strażacy ratownicy OSP mają dużą wiedzę i umiejętności praktyczne z zakresu wielu dziedzin ratowniczych. Posiadają nowoczesny, zaawansowany technologicznie sprzęt, zapewniający odpowiednią ochronę osobistą oraz umożliwiający skuteczne rozpoznanie i likwidację zagrożeń w poszczególnych dziedzinach ratownictwa. Są wzorem aktywności prospołecznej opartej na zaufaniu, uczciwości i rzetelności. Wnosząc niekwestionowany kapitał społeczny, umacniają wspólnotę. Z jednej strony uczestniczą w ramach jednostek operacyjno-technicznych w akcjach ratowniczych i pomocy humanitarnej, z drugiej indywidualnie w ramach programu *Pierwszy Ratownik* w natychmiastowej pomocy w nagłych przypadkach. Remizy OSP i Domy Strażaka pełnią rolę lokalnych centrów ratownictwa i ochrony ludności, będąc jednocześnie instytucjami społecznymi – centrami aktywności publicznej, integrującymi lokalną społeczność.

W ramach OSP rozwijają się, kontynuując chlubną tradycję, kobiece drużyny pożarnicze (KDP). OSP prowadzą prace z młodzieżą (bez ograniczeń wiekowych) w różnych formach w oparciu o statut, regulaminy i powszechnie obowiązujące prawo. Prężnie działają dziecięce i młodzieżowe drużyny pożarnicze (DDP i MDP), w których prowadzona jest szeroka działalność, w szczególności edukacyjna, wychowawcza, kulturalna i sportowa. Działają strażackie orkiestry dęte, zespoły folklorystyczne i inne instytucje kulturotwórcze. Aktywne jest środowisko kronikarzy, historyków i naukowców dokumentujących dzieje polskiego pożarnictwa. Przy OSP rozwijają się izby pamięci i tradycji, muzea strażackie.

Ochotnicze straże pożarne zrzeszone są w Związku, który dba o ich autonomię i reprezentuje je na zewnątrz, dbając o utrzymanie spójności i jednolitości struktur związkowych. Związek koordynuje i wspiera współpracę międzynarodową OSP, m.in. poprzez realizowanie projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, a także innych zagranicznych programów pomocowych. Jest aktywnym uczestnikiem Europejskiego Mechanizmu Ochrony Ludności oraz reprezentantem OSP w krajowych i międzynarodowych organizacjach ratowniczych

i prewencyjnych z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności, w szczególności w Międzynarodowym Komitecie Technicznym Prewencji i Zwalczania Pożarów (CTIF).

Ochotnicze straże pożarne mają zapewnioną stabilność prawną, organizacyjną i finansową, otrzymując odpowiednie wsparcie zarówno z poziomu rządowego, jak i samorządowego. W nieskrępowany sposób korzystają w ramach obowiązującego statutu z posiadanych nieruchomości oraz sprzętu. Mogą uczestniczyć w uroczystościach, w tym religijnych, bez ograniczeń, zgodnie ze zwyczajem i tradycją. Wszyscy członkowie OSP mają prawo do noszenia munduru wyjściowego, a za wyróżniającą się działalność społeczną, ratowniczą, organizacyjną mogą być honorowani odznaczeniami państwowymi, resortowymi i korporacyjnymi. W działalności OSP wsparcia udziela Związek OSP RP, realizując wieloletnie programy i strategię.

Budując przez dziesięciolecia kapitał społeczny, Związek skutecznie wpływa na poprawę bezpieczeństwa powszechnego. Umacnia się w życiu lokalnych społeczności, regionów, kraju oraz Unii Europejskiej jako potrzebny, wiarygodny, kompetentny i skuteczny partner społeczny. W zgodzie z obowiązującym prawem pozyskuje środki finansowe krajowe i zagraniczne – w tym przede wszystkim w ramach programów unijnych – na rzecz realizacji celów programowych, zwłaszcza poprawy bezpieczeństwa. Związek pozyskuje środki z funduszy celowych z przeznaczeniem na realizację programów kulturalnych oraz edukacyjnych z zakresu ochrony ludności i działalności ekologicznej.

Odpowiedzialna, dobrowolna służba, bliska współpraca z samorządem, organizacjami pozarządowymi oraz wsparcie w realizacji zadań ze strony administracji publicznej czyni ochotniczy ruch strażacki rycerskim wzorem służby „Bogu na chwałę, ludziom na pożytek”.

IV. OBSZARY STRATEGICZNE ZWIĄZKU OSP RP

Aktywność Związku skorelowana jest z otoczeniem społecznym, politycznym, prawnym, ekonomicznym, kulturowym, technologicznym. Podstawowe obszary, cele strategiczne i konkretne zadania operacyjne są efektem kontynuacji tradycyjnych, sprawdzonych rozwiązań oraz wyzwań czasu. Wynikają z zadań określonych w dokumentach statujących działalność. Mają oparcie w podstawach prawnych oraz możliwościach realizacji. Strategiczne obszary Związku wynikają z oceny mocnych i słabych stron organizacji. Odnosi się to do dotychczas realizowanego programu oraz do zasobów materialnych, informacyjnych, kadrowych, finansowych, technologicznych i infrastrukturalnych.

Diagnoza posiadanych zasobów umożliwia wypracowanie optymalnej prognozy i kierunków aktywności. Jest źródłem planowania konkretnych zadań w ramach celów strategicznych. W perspektywie strategicznej Związek OSP RP realizuje swoją działalność w ramach pięciu podstawowych obszarów:

1. Działalność ratownicza i humanitarna.
2. Prewencja społeczna.
3. Działalność sportowa, kulturalno-społeczna, dokumentacyjna i naukowa.
4. Młodzi w ochotniczym ruchu strażackim. Edukacja i wychowanie.
5. Rozwój organizacyjny i gospodarczy Związku OSP RP.

Powyższe obszary ujmują podstawowe cele strategiczne. One zaś są podstawą do przyjmowania kierunków ich realizacji w postaci konkretnych programów, zadań operacyjnych i szczegółowych tematów. Proponowane obszary są odpowiedzią na wyzwania stojące przed ruchem ochotniczym w perspektywie nie tylko najbliższych kilku, ale 30 lat.

Obszar *Działalność ratownicza i humanitarna* jest kontynuacją – w tradycyjnych i nowych formach – dotychczasowego zaangażowania Związku w zakresie bezpieczeństwa powszechnego, działalności ratowniczej, rozwoju jednostek operacyjno-technicznych, rozwoju ratownictwa przedmedycznego, ochrony ludności i środowiska oraz działalności humanitarnej.

Obszar *Prewencja społeczna* ujmuje działania prewencyjne popularyzujące ochronę przeciwpożarową, realizację programów szkoleniowych w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa oraz pomocy humanitarnej, problematykę związaną z prewencją w programach wychowawczych i edukacyjnych, szkolenie liderów prewencji społecznej, programy wsparcia psychologicznego, rozwój edukacji ekologicznej.

Obszar trzeci *Działalność sportowa, kulturalno-społeczna, dokumentacyjna i naukowa* to działalność Związku: artystyczna, kulturalna, sportowa, edukacyjna i naukowa, współpraca międzynarodowa, a także zagadnienia rozwoju kronikarstwa i dokumentowania działalności (kroniki, izby tradycji, muzea, nowe technologie, nowe media).

Obszar czwarty *Młodzi w ochotniczym ruchu strażackim. Edukacja i wychowanie* to zaakcentowanie celu stojącego przed całą organizacją – pracy z dziećmi i młodzieżą. W szczególności dotyczy to działalności edukacyjnej i wychowawczej, stworzenia systemu szkolenia dla opiekunów młodzieżowych drużyn pożarniczych, budowy systemu motywacyjnego, platform e-learningowych dla MDP, rozwoju współzawodnictwa i aktywności szkoleniowo-wypoczynkowej.

Obszar piąty *Rozwój organizacyjny i gospodarczy Związku OSP RP* ujmuje relacje wewnętrzne poszczególnych instancji Związku, jego rozwój organizacyjny i gospodarczy. Ten obszar to także sfera działalności gospodarczej Związku, pozyskiwania projektów pomocowych (krajowych i zagranicznych), budowa np. programu Leader/Menedżer ZOSP RP, współpraca międzynarodowa Związku, aktywna działalność promocyjna i informacyjna.

Wyzwania globalne XXI w. pokazały, jak kruche jest bezpieczeństwo obywateli żyjących zarówno w małych miejscowościach, jak i w wielkich metropoliach. Pandemia udowodniła potrzebę nowego spojrzenia na obszary aktywności tak Związku, jak i reprezentowanych przez niego ochotniczych straży pożarnych. Wojna u najbliższego sąsiada, na Ukrainie, zrujnowała dotychczasowy obraz bezpiecznej Europy i świata. Sprowadziła widmo cywilizacyjnej zagłady. Uzmysłowiła nowe wyzwania w zakresie bezpieczeństwa powszechnego. Przyjęcie w Polsce kilku milionów uchodźców pokazało rolę samorządu i zorganizowanego społeczeństwa.

Niepomiernie wzrasta rola zorganizowanej wspólnoty, w tym także Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Dzisiaj szybka reakcja, dobrowolna aktywność tysięcy wolontariuszy jest jakże ważnym pomostem ratującym zdrowie i życie. W tysiącach miejscowości podstawą bezpieczeństwa i normalności jest działalność OSP. Jutro będzie to jeszcze ważniejsze. W szczególności potrzebni są obok nas przeszkoleni strażacy ochotnicy, w tym uczestniczący w programie *Pierwszy Ratownik*.

W najbliższych latach ważne będzie z jednej strony inwestowanie w użyteczne przy akcjach ratowniczych nowe technologie, ale jeszcze bardziej wspieranie strażaka ochotnika i jego OSP, aktywność szkoleniowa i prewencyjna, polityka informacyjna i motywacyjna wobec obecnych i nowych strażackich pokoleń, konsekwentna praca z młodymi oraz umacnianie wszystkich instancji Związku i zrzeszonych w nim OSP. Pokazują to cele szczegółowe obszarów strategicznych.

V. CELE SZCZEGÓŁOWE OBSZARÓW STRATEGICZNYCH

1. DZIAŁALNOŚĆ RATOWNICZA I HUMANITARNA

1.1. Cel strategiczny – UCZESTNICTWO ZOSP RP W SYSTEMIE OCHRONY LUDNOŚCI

1.1.1. Udział w Systemie Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności

Związek OSP RP aktywnie uczestniczy w powszechnym systemie ochrony ludności. Działania prowadzone przez ochotnicze straże pożarne to pomoc w szerokim tego słowa znaczeniu – od działalności ratowniczej po pomoc humanitarną – w ramach szeroko rozumianej ochrony ludności. OSP uczestniczą w działaniach zabezpieczających przed zagrożeniami, profilaktyczno-zapobiegawczych, edukacyjnych, prewencyjnych, a także ratowniczych i pomocy humanitarnej. Związek jest również częścią systemu zarządzania kryzysowego. W sztabach zarządzania kryzysowego i ochrony ludności powinni uczestniczyć przedstawiciele stosownej instancji Związku. Związek reprezentuje OSP na każdym poziomie administracyjnym i podejmuje inicjatywy (w tym w zakresie zmian prawnych) zmierzające do określenia nowego kształtu powszechnego systemu ochrony ludności w Polsce.

1.2. Cel strategiczny – POPRAWA REALIZACJI ZADAŃ RATOWNICZYCH I OCHRONY LUDNOŚCI

Kierunki strategiczne:

- **Zwiększenie udziału ZOSP RP i jego członków w zapewnieniu bezpieczeństwa powszechnego. Wszystkie OSP w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym**
- **Skrócenie czasu reakcji OSP do 5 minut**
- **Rozwój ratownictwa przedmedycznego w OSP. Budowa powszechnego systemu *Pierwszy Ratownik***
- **Wszyscy strażacy członkowie OSP gotowi do indywidualnej działalności ratowniczej i pomocy humanitarnej**

1.2.1. Zwiększenie udziału ZOSP RP i jego członków w zapewnieniu bezpieczeństwa powszechnego. Wszystkie OSP w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym

Nieprzewidywalność i nieobliczalność zagrożeń uzasadniają rozwój i wspieranie wszystkich OSP w każdej, nawet najmniejszej miejscowości. Zagrożenia globalne (pandemie, skutki zmian klimatu – susze, powodzie, pożary lasów) coraz częściej w błyskawicznym tempie zagrażają wszystkim mieszkańcom i miejscowościom. To stawia przed Związkiem nowe wyzwania w sferze zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.

W szczególności odnosi się to do rozwoju OSP będących w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym (KSRG) i poszerzania systemu o nowe jednostki. Wszystkie OSP, które zadeklarują chęć przynależności do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (w ramach swoich możliwości), powinny być do niego włączone. Rozbudowa systemu o wszystkie zainteresowane jednostki OSP spowoduje skrócenie czasu reakcji oczekiwanymi siłami ratowniczymi do poziomu zagrożenia. To wpłynie na podniesienie poziomu operacyjnego i motywację członków OSP do aktywności. Otwarcie systemu umożliwi rozwój jednostek specjalistycznych, w tym specjalności z zakresu pomocy humanitarnej, wpłynie również na skrócenie czasu reakcji. To ważny cel Związku OSP RP, prowadzący do zwiększenia bezpieczeństwa powszechnego dzięki wsparciu zainteresowanych jednostek, współpracy z PSP i samorządem oraz mieszkańcami miejscowości i gmin.

1.2.2. Skrócenie czasu reakcji OSP do 5 minut

Przez lata w Polsce wykształcił się nowoczesny system ratowniczy, rozwinęły się bazy sprzętowo-komunikacyjne (remizy strażackie), ale wciąż najważniejszym czynnikiem w sytuacjach kryzysowych jest czas dotarcia na miejsce zdarzenia. Odgrywa on nadal decydującą rolę, zwłaszcza na terenach wiejskich. Dlatego Związek OSP RP wspiera prace nad systemem pomocy umożliwiającym czas reakcji podmiotów ratowniczych do 5 minut, zwłaszcza w obszarze ratownictwa medycznego (program ZOSP RP *Pierwszy Ratownik*). Mobilność, współdziałanie służb ratowniczych oraz wyposażenie w nowoczesne systemy ratownicze i logistyczne to gwarancja większego bezpieczeństwa obywateli. Stały rozwój nowych technologii, indywidualne przygotowanie strażaków ratowników oraz budowa społeczeństwa informacyjnego są podstawą realizacji tego celu.

1.2.3. Wszyscy strażacy członkowie OSP gotowi do indywidualnej działalności ratowniczej i pomocy humanitarnej

Postęp cywilizacyjny, rozwój nowych technologii to oprócz cech pozytywnych także źródło zagrożeń, często gwałtownych i nieobliczalnych w skutkach. Normalne funkcjonowanie społeczeństw burzą pandemie, konflikty zbrojne, gwałtowne zmiany klimatyczne. Coraz trudniej o natychmiastową i skuteczną pomoc. Wyzwaniem dla świata jest więc rozbudowa możliwości istniejącego systemu ratownictwa i ochrony ludności. Potrzebny jest nie tylko sprzęt, ale także przygotowywanie ochotników do nowych zadań, zwłaszcza ratownictwa przedmedycznego, w tym realizowanego indywidualnie. To daje szansę szybkiego dotarcia do poszkodowanego w czasie ratującym mu życie. Związek OSP RP w ramach zadań zleconych daje gwarancję rozwoju w dużej skali indywidualnej działalności ratowniczej i pomocy humanitarnej jako poszerzenie działalności jednostek ratowniczo-technicznych. Potrzebne są stosowne unormowania finansowe i prawne.

1.2.4. Rozwój ratownictwa przedmedycznego w OSP. Budowa powszechnego systemu *Pierwszy Ratownik*

W zakresie ratowania życia i zdrowia fundamentalne znaczenie dla ratownictwa i rozwoju bezpieczeństwa powszechnego ma zasada „4 minut”, liczonych od momentu zatrzymania krążenia, po upływie których następują nieodwracalne zmiany w mózgu człowieka. Ta zasada oraz zasada „złotej godziny”, która zakłada dotarcie z osobą poszkodowaną do specjalistycznego oddziału ratunkowego (SOR) w ciągu godziny od momentu wezwania pomocy, ma kluczowe znaczenie w stanie nagłego zagrożenia życia.

W najbliższych latach znaczenie pomocy przedmedycznej będzie rosło. Dlatego należy budować system *Pierwszego Ratownika*. Chodzi o szybkie dotarcie do osoby będącej w stanie zagrożenia życia przed przyjazdem zespołu ambulansu, by udzielić jej pierwszej pomocy. Generalnie ratownik uczestniczący w systemie to członek Jednostki Operacyjno-Technicznej OSP, osoba przeszkolona w zakresie pierwszej pomocy, wyposażona w torbę medyczną oraz defibrylator AED. Na potrzeby programu uruchomiony zostanie system szkoleń. Istotna jest współpraca z samorządami, uczelniami medycznymi oraz Państwową Strażą Pożarną. To kontynuacja tradycji szkoleń strażaków w ośrodkach Związku.

1.3. Cel strategiczny – ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI RATOWNICZEJ. EWALUACJA STANDARDÓW WYPOSAŻENIA OSP

Kierunki strategiczne:

- Rozwój jednostek operacyjno-technicznych OSP. Rozwój zdolności ratowniczej w OSP

- Rozwój ratownictwa specjalistycznego w OSP

- Rozwój nowych specjalności w OSP z zakresu ochrony cywilnej i pomocy humanitarnej

- Wdrażanie rozwiązań nowych technologii w OSP

- Tworzenie systemu wsparcia psychologicznego

1.3.1. Rozwój jednostek operacyjno-technicznych OSP. Rozwój zdolności ratowniczej w OSP

Wymogi sprzętowe i standardy wyposażenia jednostek OSP wymagają systematycznych analiz oraz zmian i dostosowywania do charakterystyki zagrożeń. Nowe zadania i te dotychczas realizowane wymagają jednocześnie wyposażenia na najwyższym możliwym poziomie w wysokiej klasy sprzęt i niezbędne środki chroniące życie i zdrowie osób dobrowolnie przychodzących do strażackiej ochotniczej służby. Tym poziomem jest poziom możliwości stwarzanych w innych służbach, a zwłaszcza w PSP. Od tego zależy w dużym stopniu rozwój bądź regres krajowego systemu ratowniczego.

Działające w ramach OSP jednostki operacyjno-techniczne (JOT) w ciągu minionych lat w pełni potwierdziły zasadność ich powołania. W przyszłości strażacy ratownicy będą funkcjonować w zmiennym środowisku społecznym, ekologicznym i technologicznym z dotychczasowymi i nowymi, nieznanymi dzisiaj zagrożeniami i zadaniami w obszarze ratownictwa. Adekwatne do tego powinny być zmiany w funkcjonowaniu JOT-ów. Związek w procesie ewaluacji standardów i zmian w wyposażeniu jednostek powinien zabiegać o wsparcie ze strony państwa, samorządu i PSP.

Wdrażanie i rozwijanie systemu JOT w strażackim ruchu ochotniczym zwiększa poczucie bezpieczeństwa. Tak jak w minionych latach, tak i w najbliższym okresie – do roku 2050 – rolą Związku OSP RP będą działania na rzecz rozwoju zdolności ratowniczej OSP, w tym w obszarze prac legislacyjnych i współpracy z PSP oraz samorządem.

1.3.2. Rozwój ratownictwa specjalistycznego w OSP

W rzeczywistości najbliższych lat, a zwłaszcza dziesięcioleci, rozwijane będą w OSP grupy ratownicze o wysokiej wiedzy specjalistycznej i wysokich umiejętnościach, m.in. ratownictwo medyczne, biologiczne, chemiczne, radiologiczne, poszukiwawczo-ratownicze, wysokościowe, wodno-nurkowe, techniczne. Rozwój ratownictwa specjalistycznego to naturalny etap rozwoju ochotniczych straży pożarnych w obszarze ratownictwa i ochrony ludności. Ważne, aby był to proces oddolny – decyzja poszczególnych OSP – zaś uregulowania prawne powinny takie rozwiązanie umożliwić.

Analiza danych z ostatnich lat już wskazuje na wysoką dynamikę przyrostu zdolności ratowniczych OSP w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Kryteria powoływania i zasady funkcjonowania grup specjalistycznych w OSP to element bliskiej współpracy strażaków zawodowych i ochotników. Wyzwania, jakie stają przed ruchem strażackim, sugerują na przestrzeni najbliższych lat częściowe uzawodowienie takich jednostek. Wynikać to będzie z naturalnej potrzeby zabezpieczenia ludności przed zagrożeniami związanymi z rozwojem technologicznym, zjawiskami przyrodniczymi, pandemicznymi i innymi. Rozwijając ratownictwo specjalistyczne, państwo powinno zapewnić pełne finansowanie edukacji i szkoleń specjalistycznych.

1.3.3. Tworzenie w OSP nowych specjalności z zakresu ochrony ludności i pomocy humanitarnej

Ochrona ludności i pomoc humanitarna to nie tylko prowadzenie działań ratowniczych, ale także pomoc doraźna (zaopatrzenie w niezbędne do przetrwania środki pierwszej potrzeby, takie jak żywność, woda, energia). Szerokie, systemowe włączanie się jednostek OSP do działań związanych z pomocą doraźną to ważny element funkcjonowania OSP. W tym kontekście na terenie gmin lub powiatów wytypowane jednostki OSP specjalizować się będą w działaniach na rzecz pomocy doraźnej w wielu dziedzinach, na przykład będą to jednostki przygotowane do kwaterowania osób ewakuowanych, jednostki posiadające połowe stacje uzdatniania wody, agregaty prądowe dużej mocy. To lokalne plany zarządzania kryzysowego określą potrzeby w tym zakresie.

Ważnym polem doświadczeń była pomoc humanitarna potrzebującym, zwłaszcza będącym na kwarantannie w czasie pandemii COVID 19, oraz pomoc ponad 3 milionom uchodźców z Ukrainy wiosną 2022 r. Prognozy na najbliższe dziesięciolecie wskazują na wzrost zapotrzebowania na pomoc wolontariuszy. Potrzebne jest uruchomienie programów edukacyjnych i szkoleniowych w szkołach, w pracy dziecięcych i młodzieżowych drużyn pożarniczych.

1.3.4. Wdrażanie rozwiązań nowych technologii w OSP

W sukurs strażakom przychodzą nowe technologie. Trzeba je optymalnie opanowywać i wykorzystywać. Dotyczy to w szczególności: dronów ratowniczych, technologii 5G, Internetu rzeczy, technologii kwantowych, nanotechnologii, sztucznej inteligencji. Dzisiaj na poziomie centralnym wszystkich organizacji rozważane jest zagadnienie budowy cyfrowego wsparcia. Związek od początku XXI w. był pionierem budowy tzw. wiosek internetowych oraz internetowych centrów edukacyjno-oświatowych na bazie remiz OSP.

Trzeba więc w duchu cyfrowych przemian organizować przy ZG ZOSP RP oraz oddziałach wojewódzkich ZOSP RP centra integrujące procesy edukacyjno-szkoleniowe, rozwijające kompetencje doradcze. Rzeczywistość wymusza dostosowywanie się tu i teraz do technologicznych realiów, często świata wirtualnego, i procesy te będą coraz powszechniejsze. Nie będzie bowiem decyfryzacji. To, co niedawno było wysoką umiejętnością, dzisiaj staje się standardem. To wielkie zadanie dla władz Związku i OSP – wdrażać rozwiązania nowych technologii i świata cyfrowego w przestrzeni strażackiego życia, w tym w działaniach ratowniczych, edukacyjnych, prewencyjnych.

1.3.5. Tworzenie systemu wsparcia psychologicznego

Osoby pracujące w trudnych warunkach, wymagających decyzyjności i podejmowania działań z narażeniem życia, w kontakcie z cierpieniem ludzkim, są stale narażone na przewlekły stres. Dotyczy to także strażaków ochotników. Wobec nich należy rozwijać strategie edukacyjne, profilaktyczne, zapewniające optymalną pomoc, właściwą organizację pracy, wsparcie oraz strategie minimalizujące stres, motywujące do samorozwoju i wykorzystywania swoich zasobów. Obejmują one edukację, ćwiczenia poznawczo-behawioralne, ćwiczenia z radzenia sobie ze stresem, kształtowania resilencji. Należy szczególną uwagę zwrócić na platformy medialne. W szczególności media społecznościowe nierzadko potęgują objawy stresogenne poprzez zalew lękorodnych informacji.

ZOSP RP powinien uczestniczyć w pracach związanych z tworzeniem modeli zapobiegania kryzysom psychospołecznym. Należy zainicjować właściwe zastosowanie usług internetowych, technologii i mediów społecznościowych. Z jednej strony osoby takie mogą same potrzebować interwencji, jako że biorą udział w działaniach kryzysowych, z drugiej strony potrzebują szkoleń dotyczących jak najskuteczniejszej psychologicznej pomocy innym. Pomocna może być organizacja działań edukacyjno-szkoleniowych czy wsparcia w formie usług

online, oddziaływań profilaktycznych oraz oceny wdrażanych i promocji skutecznych strategii radzenia sobie ze stresem związanym z pandemią.

1.4. Cel strategiczny – ROZWÓJ RATOWNICZEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ W RAMACH UNIJNEGO MECHANIZMU OCHRONY LUDNOŚCI

Kierunek strategiczny – ZOSP RP kreatorem udziału OSP w europejskim systemie ochrony ludności

1.4.1. ZOSP RP kreatorem udziału OSP w europejskim systemie ochrony ludności

W wielu regionach naszego kraju potencjał, jakim dysponują OSP, umożliwia wnioskowanie o udział w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności. Unijny mechanizm stanowi wyraz europejskiej solidarności, jako że zapewnia praktyczne reagowanie na klęski i katastrofy w razie ich wystąpienia. Jednym z zadań UE jest wspieranie i rozwój w pełni interoperacyjnych modułów interwencyjnych do działań na rzecz ochrony ludności, tworzonych z zasobów jednego lub więcej państw członkowskich, co przyczynia się do wzmocnienia współpracy w dziedzinie ochrony ludności oraz do dalszego rozwoju skoordynowanego, wspólnego, szybkiego reagowania państw członkowskich. Moduły są organizowane na szczeblu państw członkowskich i podlegają ich dowództwu i kontroli. Polska zgłosiła moduły oparte na zasobach PSP.

W niedalekiej przyszłości należy rozważyć udział w mechanizmie ochotniczych straży pożarnych, poprzez stworzenie samodzielnych modułów OSP lub jako uzupełnienie do modułów PSP. Moduł powinien być zbudowany na obszarze województwa, z udziałem oddziałów wojewódzkich ZOSP RP we współpracy z PSP, jak również samorządu województwa. ZOSP RP to kreator wzmocnienia OSP w systemie ochrony ludności nie tylko w kraju, ale i w Europie.

1.5. Cel strategiczny – ROZWÓJ RATOWNICZEJ DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ ZOSP RP

Kierunek strategiczny – Rola ZOSP RP w systemie edukacji w obszarze bezpieczeństwa powszechnego

1.5.1. Rola ZOSP RP w systemie edukacji w obszarze bezpieczeństwa powszechnego

System edukacji dla strażaków OSP wymaga gruntownej reorganizacji, a dostarczanie wiedzy pożarniczej powinno być jednym z najważniejszych zadań realizowanych w przyszłości. Podstawowe szkolenia ratownicze strażaków ochotników są dzisiaj domeną PSP. To przejaw normalnej i koniecznej współpracy strażaków zawodowych ze strażakami ochotnikami. Państwowa Straż Pożarna ma obowiązek bezpłatnie prowadzić szkolenia strażaków ochotników. Związek ma jednak bogate własne doświadczenia w zakresie szkoleń, szczególnie w odniesieniu do kursów kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej. Prowadzenie szkoleń, szczególnie w sferze działań humanitarnych, to pole możliwej współpracy Związku OSP RP z PSP. Ponadto do najważniejszych zadań w obszarze edukacyjnym należą: aktualizacja „Zasad organizacji szkoleń członków OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych”, rozwój bazy szkoleniowej ZOSP, stworzenie eksperckiej kadry szkoleniowej, utworzenie regionalnych ośrodków doskonalenia ratowniczego, wykorzystanie mobilnych modułów szkolenia praktycznego, rozwój szkoleń e-learningowych, stworzenie systemu wsparcia psychologicznego w ZOSP.

2. PREWENCJA SPOŁECZNA

2.1. Cel strategiczny – ZOSP RP I OSP LIDERAMI PREWENCJI SPOŁECZNEJ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY LUDNOŚCI

Kierunki strategiczne:

- Tworzenie „Programu rozwoju prewencji społecznej w ZOSP RP”
- Szkolenie liderów prewencji społecznej w ZOSP RP
- Działalność prewencyjna na rzecz zmniejszenia liczby poszkodowanych w pożarach na terenach wiejskich

2.1.1. Tworzenie „Programu rozwoju prewencji społecznej w ZOSP RP”

Prewencja społeczna to działalność o charakterze informacyjnym i edukacyjnym, służąca zwiększeniu świadomości zagrożeń, zapobieganiu im i propagowaniu właściwych zachowań w razie ich wystąpienia. Aby mogła być skuteczna, wymaga działań o charakterze systemowym. Działania prewencyjne ze strony Związku i OSP należy traktować jako działalność podstawową obok działalności ratowniczej. Ochotnicze straże pożarne w Polsce mają odpowiedni potencjał do realizacji zadań z zakresu pożarowej prewencji społecznej, w tym znajomość tematyki bezpieczeństwa pożarowego, ogromny kapitał ludzki (zarówno ilościowy, jak i jakościowy), gęstą i w miarę równomierną sieć jednostek, doświadczenie w realizacji projektów, bardzo wysokie zaufanie społeczne i sympatię mieszkańców.

Sukces mogą przynieść tylko systemowe i skoordynowane działania, ujęte w „Programie rozwoju prewencji społecznej w OSP”, realizowane w oparciu o rzetelne analizy, wiarygodne informacje/dane statystyczne, a ich intensywność musi przekroczyć pewien próg, po którym zaczną przynosić wymierne rezultaty. Realizacja „Programu rozwoju prewencji społecznej w OSP” jest nie tylko koniecznym i ważnym wyzwaniem naszych czasów, ale również może okazać się szansą tchnięcia ożywczego impulsu w działania OSP w Polsce. Koordynację merytoryczną prowadzi Zarząd Główny przy współpracy z instancjami wojewódzkimi.

2.1.2. Szkolenie liderów prewencji społecznej w ZOSP RP

Jednym z kluczowych czynników, które zadecydują o sukcesie lub porażce projektu prewencji społecznej, będzie odpowiednie szkolenie liderów prewencji społecznej. Przy tworzeniu zespołów do realizacji i nadzoru nad realizacją programu istotna będzie liczba zaangażowanych osób, ale przede wszystkim ich kwalifikacje, motywacja i predyspozycje. Zaangażowanie zbyt małej liczby osób lub osób silnie obciążonych innymi zadaniami, jak również osób o nieodpowiednich predyspozycjach (wiedza, doświadczenie, umiejętności interpersonalne, kreatywność itd.) lub zbyt słabo zmotywowanych skutkować będzie niskim tempem i niską jakością realizacji projektu. Prewencja społeczna, dotycząc działań zapobiegających niebezpiecznym sytuacjom, w szczególności pożarom, wymaga nie tylko specyficznych form i metod realizacji, ale również konkretnej wiedzy merytorycznej. Liderzy prewencji społecznej w ZOSP RP zostaną wyselekcjonowani spośród kandydatów z całej Polski (minimum jeden lider na gminę), a następnie odbędą szkolenie e-learningowe, które przygotuje ich do prawidłowej realizacji zadań prewencji społecznej. Podstawowa grupa liderów powinna wywodzić się z OSP. System szkolenia zostanie opracowany przez ZG ZOSP we współpracy z PSP oraz firmami ubezpieczeniowymi.

2.1.3. Działalność prewencyjna na rzecz zmniejszenia liczby poszkodowanych w pożarach na terenach wiejskich

Liczba ofiar pożarów (śmiertelnych i rannych) jest podstawowym i najważniejszym miernikiem bezpieczeństwa pożarowego oraz efektywności działania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Od trzydziestu lat rocznie w pożarach w Polsce ginie około 500 osób i liczba ta nie maleje. Ochotnicze straże pożarne samodzielnie likwidują od 25% do 30% pożarów. Dostępne badania pokazują, że większość tych ofiar nie żyje już w momencie, gdy ktoś alarmuje podmioty ratownicze. Dlatego aby zmienić ten niekorzystny wskaźnik, musimy zmienić nasze podejście do ratownictwa i zacząć „ratować” ludzi jeszcze przed wystąpieniem zagrożenia. Tylko w tych państwach, w których wdrożono systemowe rozwiązania w zakresie pożarowej prewencji społecznej, udało się znacząco obniżyć liczbę ofiar pożarów. Szeroka działalność prewencyjna, w tym wymiana doświadczeń ze strażakami z innych państw, w szczególności w ramach CTIF, jest kluczem do radykalnej poprawy sytuacji.

2.2. Cel strategiczny – ZWIĘKSZENIE ROLI ZOSP RP W SYSTEMIE EDUKACJI W OBSZARZE BEZPIECZEŃSTWA POWSZECHNEGO

Kierunki strategiczne:

-Promowanie treści związanych z prewencją, ratownictwem i pomocą humanitarną w podstawach programowych na wszystkich poziomach nauczania

-Związek OSP PR jako podmiot systemu szkolenia członków OSP z zakresu pomocy humanitarnej i edukator powszechnego systemu prewencji społecznej

-Rozwój edukacji ekologicznej poprzez ZOSP RP oraz DDP i MDP, a także wdrażanie rozwiązań proekologicznych i ochrona środowiska w ramach idei zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatycznym

2.2.1. Promowanie treści związanych z prewencją, ratownictwem i pomocą humanitarną w podstawach programowych na wszystkich poziomach nauczania

Obecne programy nauczania zawierają zbyt mało informacji na temat szeroko rozumianego bezpieczeństwa oraz roli i zadań Związku oraz ochotniczych straży pożarnych w systemie ratowniczym. Wiek XXI to czas nowych zagrożeń – tak w skali lokalnej, jak i globalnej – wynikających ze zmian klimatycznych, środowiskowych, technologicznych, konfliktów międzynarodowych. Trzeba nowego podejścia w procesie wychowania i edukacji młodzieży w obszarze prewencji i ratownictwa. Globalna pandemia pokazała, jak ważna jest rola wszystkich OSP w zakresie pomocy humanitarnej. Należy przedsięwziąć działania (współpracując z ministerstwami właściwymi ds. edukacji, rolnictwa i rozwoju wsi, klimatu i środowiska, instytucjami, wyższymi uczelniami) mające na celu uwzględnienie tych zagadnień w przyszłych podstawach programowych. Dotyczy to zwłaszcza przedmiotu „Edukacja dla bezpieczeństwa” oraz programów nauczania na poziomie szkoły podstawowej.

2.2.2. Związek OSP RP jako podmiot systemu szkolenia członków OSP z zakresu pomocy humanitarnej i edukator powszechnego systemu prewencji społecznej

Związek OSP RP, biorąc pod uwagę posiadaną bazę, doświadczenie oraz możliwości do pozyskania specjalistów (którzy działają w OSP i w Związku), powinien być podmiotem w organizacji i prowadzeniu szkoleń z zakresu

ochrony ludności, pomocy humanitarnej, prewencji społecznej zarówno dla strażaków OSP, jak i personelu administracji samorządowej oraz personelu innych podmiotów.

Związek od wielu lat prowadzi działania edukacyjne w zakresie prewencji społecznej w swoich ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych. Na bazie szkoleń Związek na poziomie centralnym oraz na niższych szczeblach organizacyjnych może zbudować filar wsparcia finansowego zadań statutowych. Wymaga to przygotowania do tego zadania szerokiej kadry Związku, poczynając od zarządów wykonawczych oraz podejmowania się udziału w realizacji programów krajowych i Unii Europejskiej.

2.2.3. Rozwój edukacji ekologicznej poprzez ZOSP RP oraz DDP i MDP, a także wdrażanie rozwiązań proekologicznych i ochrona środowiska w ramach idei zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatycznym

Troska o środowisko przyrodnicze staje się cywilizacyjnym wyzwaniem. W ramach Europejskiego Zielonego Ładu i Funduszu Odbudowy w dyspozycji są środki finansowe na inwestycje proekologiczne. Celem jest głęboka proekologiczna przebudowa gospodarki Unii Europejskiej, która z trzeciego największego źródła emisji gazów cieplarnianych na świecie ma w ciągu trzech dekad stać się pierwszym obszarem neutralnym klimatycznie. Sytuacja ta stwarza bezprecedensową szansę dla Związku na realizację wielu projektów w zakresie poprawy bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego, obejmujących zarówno obszar ratowniczo-humanitarny (doposażenie sprzętowe), edukacyjny (problem „niskiej emisji”, odprowadzania ścieków, segregacji odpadów itp.), jak i infrastrukturalny (np. modernizacja remiz w obiekty przyjazne środowisku).

Związek może odegrać ważną, pozytywną rolę w procesie zielonej transformacji. Wymaga to jednak utworzenia wyspecjalizowanej struktury, która będzie realizować projekty proekologiczne na rzecz wszystkich OSP w ramach m.in. Krajowego Planu Odbudowy. Ochotnicza straż pożarna od lat podejmuje skoordynowane działania ratujące ludzi i przyrodę. Te możliwości należy rozwijać. To ważny, naturalny obszar aktywności Związku i zrzeszonych w nim OSP.

3. DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA, KULTURALNO-SPOŁECZNA, DOKUMENTACYJNA I NAUKOWA

3.1. Cel strategiczny – ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ I KULTURALNO-SPOŁECZNEJ W ZOSP RP i OSP

Kierunki strategiczne:

- Aktywność sportowa i zawody sportowo-pożarnicze
- Rozwój orkiestr dętych, chórów i innych zespołów artystycznych

3.1.1. Aktywność sportowa i zawody sportowo-pożarnicze

Rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej, wspieranie aktywności sportowej, sportów pożarniczych, turystyki oraz międzynarodowej współpracy w sportach pożarniczych to ważne zadanie Związku i OSP. Rozwój fizyczny strażaków jest trwałym elementem ich wykształcenia. Związek będzie koordynatorem nowych sportowych inicjatyw wśród młodzieży strażackiej, wnioskując o wsparcie tych przedsięwzięć ze środków Unii Europejskiej i budżetu państwa.

Jednostki OSP uczestniczą w zawodach w sporcie pożarniczym według regulaminu zawodów sportowo-pożarniczych OSP w klasyfikacji „ochotnicze straże pożarne” i „drużyny kobiece” oraz według regulaminu CTIF (Krajowe Zawody Sportowo-Pożarnicze i Ogólnopolskie Zawody Sportowo-Pożarnicze). Strażacy ochotnicy od lat odnoszą sukcesy w Olimpiadach CTIF (Międzynarodowe Zawody Sportowo-Pożarnicze oraz Międzynarodowe Zawody MDP CTIF). Uczestniczą także w Mistrzostwach Polski Strażaków Ochotników w Ratownictwie Wodnym i Powodziowym, w Ogólnopolskich Mistrzostwach w Ratownictwie w Ramach Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy, Mistrzostwach Polski OSP w Maratonie Rowerowym, Halowych Turniejach Piłki Nożnej Drużyn OSP, Górskich Mistrzostwach Polski Strażaków OSP w Kolarstwie Szosowym, Ogólnopolskich Mistrzostwach Strażaków OSP w Narciarstwie, Mistrzostwach Polski Strażaków Ochotników STIHL® TIMBERSPORTS®, europejskich i krajowych Zawodach Sikawek Konnych a także turniejach piłki wodno-prądowej. Powyższe formy aktywności należy upowszechniać i rozwijać.

Ważnym uzupełnieniem sportów konwencjonalnych będzie w przyszłości e-sport – doskonały sposób na dotarcie do młodych. Umożliwi wirtualne zapoznanie ich z akcjami pożarniczymi i ratowniczymi, sprzętem, umundurowaniem; to także promocja misji strażackiej i dotarcie do nowych młodzieżowych pokoleń.

3.1.2. Rozwój orkiestr dętych, chórów i innych zespołów artystycznych

Związek OSP RP od lat troszczy się o rozwój szeroko rozumianej kultury w ochotniczych szeregach, poprzez m.in. zapewnienie pracującej z olbrzymim zaangażowaniem kadrze zdobycia niezbędnej w ich działalności fachowej wiedzy, organizując, szkolenia, spotkania, kursy, zajęcia warsztatowe itp. Polskie orkiestry strażackie, chóry i inne zespoły artystyczne są chlubą ochotniczych straży pożarnych. Kluczowym działaniem w obszarze zwiększania ich liczby oraz wzrostu ich poziomu artystycznego są organizowane przez ZG ZOSP RP oraz instancje wojewódzkie, powiatowe i gminne przeglądy i konkursy orkiestr i zespołów artystycznych. Działanie to powinno być kontynuowane i rozwijane w kolejnych latach. Ważne dla Związku jest poszukiwanie partnerów aktywności artystycznej. Z jednej strony to współpraca z instytucjami, zwłaszcza uczelniami i Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z drugiej zaś pozyskiwanie sponsorów, którzy zrefundują szkolenia orkiestr i konkursy. To także działania marketingowe, współpraca z mediami na rzecz promocji kultury i dorobku zespołów.

Szczególnie ważne jest propagowanie sukcesów orkiestr – zarówno w kraju, jak i za granicą. Duża liczba młodzieży kończącej szkoły muzyczne nie ma możliwości muzykowania w orkiestrach. Należy im tę szansę stworzyć. W małych miejscowościach trzeba otoczyć opieką merytoryczną tamtejsze zespoły. Należy także wspierać młodych członków orkiestr w ich dalszej edukacji muzycznej. Orkiestrę stanowi młodzież i kapelmistrz. Praca z młodzieżą to jedno, ale wspieranie i honorowanie kapelmistrzów kierujących orkiestrami jest równie istotne. Związek powinien zabiegać o to, aby funkcjonowanie orkiestr i innych zespołów artystycznych było ważnym zadaniem samorządu i państwa.

3.2. Cel strategiczny – DBAŁOŚĆ O TOŻSAMOŚĆ I DZIEDZICTWO ZOSP RP

Kierunki strategiczne:

- **Wspieranie inicjatyw społeczno-kulturalnych i kulturotwórczych**
- **Rozwój kronikarstwa i izb pamięci w OSP**
- **Domy Strażaka lokalnymi ośrodkami postępu cywilizacyjnego i budowy społeczeństwa obywatelskiego**

3.2.1. Wspieranie inicjatyw społeczno-kulturalnych i kulturotwórczych

OSP przez cały okres istnienia była i jest inicjatorem uczestnictwa społeczności lokalnych w życiu kulturalnym i czynnikiem integrującym wspólnoty lokalne, często w porozumieniu z miejscowym samorządem, a także innymi organizacjami, takimi jak koła gospodyń wiejskich, ludowe zespoły sportowe itp. Ważną rolę kulturotwórczą w przyszłości odgrywać powinna współpraca z dyrekcją miejscowych szkół oraz organizacjami młodzieżowymi, zwłaszcza harcerskimi. Współpraca z tymi i z innymi organizacjami bez wątpienia ułatwi ZOSP RP tworzenie podwalin pod dalszą działalność orkiestr, zespołów artystycznych i teatralnych.

Należy kontynuować i rozwijać konkursy kulturotwórcze prowadzone w Związku samodzielnie i we współpracy z partnerami, m.in.: Ogólnopolski Konkurs na Najlepsze Inicjatywy dla Społeczności Lokalnych z udziałem OSP i Samorządów FLORIANY, Ogólnopolski Konkurs Radiowy „Strażacy ochotnicy nie tylko gaszą”, Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Nasza Straż Pożarna”, „Strażacy w honorowym Krwiodawstwie Ognisty Ratownik – Gorąca Krew”. Należy wspierać cykliczne organizowanie na wszystkich poziomach organizacyjnych przeglądów dorobku artystycznego, kulturalnego, historycznego oraz inicjatywy z obszaru czytelnictwa, filmu, nowych mediów. Istotna jest współpraca w realizacji inicjatyw kulturalnych z mediami i innymi podmiotami, takimi jak organizacje młodzieżowe, federacje ratownicze, organizacje społeczno-kulturalne, muzea, biblioteki, szkoły oraz stowarzyszenia dziennikarskie, szczególnie w ramach wzajemnych porozumień.

3.2.2. Rozwój kronikarstwa i izb pamięci w OSP

Podtrzymywanie przez OSP tradycji jednostki oraz archiwizacja jej historii pozwalają odtworzyć pamięć społeczną niemal całej społeczności lokalnej. Znalezienie się w polu oddziaływania tradycji OSP – uznanie jej za tożsamą z historią miejscowości – stanowi zacin z spajającego kapitału społecznego. Kronikarze OSP to kustosze pamięci o historii strażaków ochotników i o organizacji, bardzo aktywni w swoim środowisku. Piszą kroniki, tworzą izby pamięci, są inicjatorami wydarzeń kulturalnych, redagują artykuły, a nawet książki. Prowadząc kroniki, utrwalają tekstem i obrazem historię oraz stan dzisiejszy ruchu strażackiego.

Nie bez przyczyny więc ruch kronikarski odgrywa bardzo ważną rolę w polityce programowej Związku OSP RP. Kronikarze są nieodłączną częścią strażackiego środowiska. Współtworzą go. W jego rozwój i pamięć o nim wnoszą swoją bardzo istotną cegiełkę. W Związku jest ponad 8 tys. kronik, czyli jest ona w co drugiej OSP. Ważne, aby w ciągu najbliższych 30 lat każda jednostka OSP miała swego kronikarza i prowadzone przez niego kroniki, które mogą być użyteczne do opracowania syntez historii ruchu strażackiego. Dopiero wtedy otrzymamy pełny i obiektywny zapis rzeczywistych zasług strażaków ochotników. Należy wspierać i promować działalność kronikarską, tworzenie i aktywność klubów kronikarskich, organizowanie przeglądów, konkursy kronik (na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim). Trzeba systematycznie organizować warsztaty szkoleniowe dla kronikarzy, w szczególności na szczeblu centralnym oraz instancji wojewódzkich. Istotne jest upowszechnianie nowych technologii w utrwalaniu dorobku ruchu strażackiego, a zwłaszcza digitalizacja dokumentów i kronik.

3.2.3. Domy Strażaka lokalnymi ośrodkami postępu cywilizacyjnego i budowy społeczeństwa obywatelskiego

Domy Strażaka OSP są bardzo często jedynymi lub głównymi miejscami życia publicznego w danej miejscowości. Warto, aby umacniały się jako centra życia społecznego – lokalne ośrodki postępu cywilizacyjnego, w których odbywać się będą publiczne narady i spotkania społeczności lokalnej, w których będą prowadzone szkolenia dla młodzieży i kursy dla dorosłych, organizowane biblioteki.

Dom Strażaka będzie pełnił funkcję e-szkoły, kawiarenki internetowej, a także telecentrum medycznego, w którym będzie można uzyskać porady lekarskie na odległość. Kluczową sprawą jest dotarcie do mieszkańców miejscowości z przesłaniem ekologicznym – koniecznością zreorganizowania swojego życia na Ziemi w celu jej ochrony i zachowania dla przyszłych pokoleń. Aby osiągnąć ten i inne cele, należy doprowadzić Internet szerokopasmowy do wszystkich Domów Strażaka w Polsce.

3.3. Cel strategiczny – ZAGOSPODAROWANIE KAPITAŁU LUDZKIEGO ORAZ POTENCJAŁU NAUKOWEGO I TECHNOLOGICZNEGO DO ROZWOJU OCHOTNICZEGO POŻARNICTWA

Kierunek strategiczny:

- Badania naukowe i dokumentowanie dziejów polskiego pożarnictwa

3.3.1. Badania naukowe i dokumentowanie dziejów polskiego pożarnictwa

Chlubne dzieje polskiego ruchu strażackiego zasługują ze wszelkich miar na solidne badania naukowe, na ich dokumentowanie. Należy budować pamięć o społecznikach i lokalnych patriotach spod znaku rycerzy św. Floriana, kontynuować działania zmierzające do skupienia przy ZG ZOSP RP licznej grupy wysoko wykwalifikowanych historyków oraz tworzyć warunki (finansowe i organizacyjno-wydawnicze) do podejmowania badań naukowych, podejmować działania zmierzające do zainteresowania problematyką historii pożarnictwa młodej kadry historyków – studentów i doktorantów wyższych uczelni.

Niezbędne jest: nawiązywanie na poziomie centralnym oraz oddziałów wojewódzkich ZOSP RP współpracy ze środowiskiem naukowym wyższych uczelni, przede wszystkim z wydziałami historycznymi lub humanistycznymi, inicjowanie powstawania w uczelniach i instytutach zakładów historii pożarnictwa, współpraca z lokalnymi i regionalnymi towarzystwami naukowymi oraz z recenzowanymi periodykami naukowymi, rozwijanie i promowanie cyklicznego konkursu na najlepsze prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne poświęcone dziejom polskiego pożarnictwa oraz konkursu na pamiętniki, wspomnienia, opracowania i relacje „Z dziejów OSP”, fundowanie nagród dla autorów najlepszych prac i wspieranie ich publikacji, organizowanie konferencji i sympozjów naukowych poświęconych wybranym zagadnieniom z zakresu problematyki pożarniczej i publikowanie referatów, stwarzanie młodym adeptom nauk historycznych możliwości uczestnictwa w międzynarodowych konferencjach historyków pożarnictwa organizowanych w ramach CTIF. Należy rozwijać wydawanie przez ZG ZOSP RP we współpracy z instancjami Związku wydawnictw historycznych, w tym periodycznych (m.in. monografii oraz słowników biograficznych polskich strażaków).

4. MŁODZI W OCHOTNICZYM RUCHU STRAŻACKIM. EDUKACJA I WYCHOWANIE

4.1. Cel strategiczny – ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU DZIECI I MŁODZIEŻY W OCHOTNICZYM RUCHU STRAŻACKIM

Kierunki strategiczne:

- Stworzenie systemu szkolenia dla opiekunów /instruktorów DDP i MDP**
- Budowa systemu motywacyjnego**
- Stworzenie i rozwój platformy e-learningowej dla DDP i MDP**

- **Współzawodnictwo, turnieje wiedzy pożarniczej i konkursy plastyczne**

- **Szkoleniowe wakacyjne obozy MDP**

4.1.1. Stworzenie systemu szkolenia dla opiekunów/instruktorów dziecięcych i młodzieżowych drużyn pożarniczych (DDP i MDP)

Opiekun DDP i MDP odgrywa znaczącą rolę w każdej jednostce ochotniczej straży pożarnej. Jest to członek OSP wyznaczony przez zarząd OSP do opiekowania się dziećmi i młodzieżą, którzy zrzeszeni są w ramach młodzieżowej drużyny pożarniczej przy OSP. Oprócz odpowiednich cech charakteru, które umożliwią swobodny kontakt w relacji opiekun – adept pożarnictwa, wyznaczona osoba powinna posiadać wiedzę, umiejętności, które będą przekładały się na efektywne działanie, a także na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas aktywności w MDP. Szkolenie podstawowe strażaka ochotnika OSP, kurs wychowawcy wypoczynku (lub inna forma przygotowania pedagogicznego), kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy – to tylko jedne z podstawowych form przeszkolenia, które współczesny opiekun DDP/MDP powinien przejść, by dobrze sprawować opiekę nad drużyną.

Dobry opiekun DDP/MDP to ktoś, kto będzie łączył w sobie cechy dobrego menedżera, organizatora, animatora, a przede wszystkim pozostanie strażakiem ratownikiem OSP. Zostanie więc stworzony system szkolenia opiekuna/instruktora DDP/MDP, który będzie obejmował przede wszystkim podstawowe zagadnienia związane z ochroną przeciwpożarową oraz zagadnienia pedagogiczno-wychowawcze. System szkolenia opiekunów/instruktorów DDP/MDP opracuje Zarząd Główny ZOSP RP przy szerokiej konsultacji społecznej.

4.1.2. Budowa systemu motywacyjnego MDP

Jednym z największych wyzwań, jakie stoją przed Związkiem OSP RP w najbliższych latach, będzie przyciągnięcie do swoich szeregów dużych grup młodzieży w ramach MDP; młodzież ta będzie następnie zasilac szeregi dorosłych OSP. W tym celu niezbędne jest wypracowanie systemu atrakcyjnych dla młodych ludzi zachęt, które skłonią ich do aktywności w ramach MDP. W ramach Związku OSP RP funkcjonuje „Zestaw specjalności pożarniczych” przeznaczonych dla członków młodzieżowych drużyn pożarniczych. Jest to program zdobywania specjalności pożarniczych m.in. podczas obozów szkoleniowo-sportowych oraz w ramach materiału realizowanego podczas regularnych zbiórek MDP. Należy ten ważny element motywacyjny szeroko zaktualizować i upowszechnić.

Programy szkolenia kandydatów, członków i dowódców MDP powinny zostać przeorganizowane i ujednolicone. Młody człowiek musi mieć przygotowaną formę rozwijania się jako adept pożarnictwa, uczestniczący w życiu OSP poprzez działalność w MDP. Stworzenie odpowiedniego systemu motywacyjnego spowoduje, że adept pożarnictwa swoją pracę, wyszkolenie i zaangażowanie w szeregach MDP będzie mógł „pokazać” poprzez noszenie specjalności pożarniczej na rękawie umundurowania MDP. Stworzony system motywacyjny w MDP będzie jednolity w całym kraju.

4.1.3. Stworzenie platformy e-learningowej dla DDP i MDP

Platforma e-learningowa dla DDP i MDP jest długo wyczekiwany narzędziem edukacyjnym i wymiany doświadczeń pomiędzy poszczególnymi DDP i MDP i ich opiekunami, które pomogłoby zunifikować procesy edukacyjno-wychowawcze w tym obszarze. Platforma połączy zagadnienia szeroko rozumianej prewencji społecznej z innymi ważnymi aspektami funkcjonowania dziecięcych i młodzieżowych drużyn w Polsce, takimi jak: taktyka działań ratowniczo-gaśniczych, nauka o sprzęcie pożarniczym, kwalifikowana pierwsza pomoc, sport pożarniczy

(w tym CTIF), bank dobrych pomysłów oraz forum dyskusyjne. Treści edukacyjne uwzględnią również stale rosnący odsetek dziewcząt w szeregach MDP.

Platformy e-learningowe to przyszłość edukacji w OSP i MDP, szczególnie w czasie pandemii, gdy osobiste kontakty instruktorów z kursantami są bardzo ograniczone. Ich tworzeniem mogą zająć się wyspecjalizowane OSP, działające w porozumieniu z Zarządem Głównym, a działanie to można zrealizować w ramach projektów Unii Europejskiej.

4.1.4. Współzawodnictwo, turnieje wiedzy pożarniczej i konkursy plastyczne

Związek promuje i wspiera różnorodne formy współzawodnictwa dziecięcych i młodzieżowych drużyn pożarniczych, w tym olimpiady dziecięce, turnieje i konkursy wiedzy, literackie, fotograficzne i filmowe. Niezależnie od przedsięwzięć organizowanych samodzielnie należy współpracować z innymi podmiotami, w tym z organizacjami młodzieżowymi oraz szkołami.

Dużym związkowym sukcesem są mające wieloletnią tradycję doroczne konkursy: Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom” oraz Ogólnopolski Strażacki Konkurs Plastyczny. Promują one zasady bezpieczeństwa pożarowego, jak również sam Związek wśród szerokich grup dzieci i młodzieży. Należy te konkursy utrzymać i rozwijać, gdyż ich walory edukacyjne, promocyjne i kulturotwórcze są nie do przecenienia. Ugruntowaną pozycję w naszym ruchu odgrywa Konkurs „Najlepsi z Najlepszych” na Wzorową Młodzieżową Drużynę Pożarniczą i jej Opiekuna.

4.1.5. Szkoleniowe wakacyjne obozy MDP

Organizacja wakacyjnych obozów młodzieżowych drużyn pożarniczych jest niezwykle ważnym elementem motywacyjnym dla młodych ludzi wstępujących w szeregi tej organizacji, a jednocześnie zwieńczeniem całorocznego cyklu szkoleniowego w danej jednostce. Jest to również jeden z najważniejszych elementów „łańcucha edukacyjnego”, czyli przygotowania do racjonalnych zachowań w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia już od najmłodszych lat. Należy dążyć do tego, aby obozów MDP było jak najwięcej i aby obejmowały one jak największe grono młodzieży, dla której są to częstokroć jedyne wyjazdy wakacyjne w roku.

Oddziały Związku i samodzielnie OSP organizują spotkania młodych strażaków miejscowości partnerskich oraz przygranicznych regionów. Szczególną tradycją może poszczycić się międzynarodowa organizacja Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży. W jej ramach spotykają się młodzi strażacy obu krajów.

5. ROZWÓJ ORGANIZACYJNY I GOSPODARCZY ZOSP RP

5.1. Cel strategiczny – ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ZOSP RP W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA POWSZECHNEGO

Kierunki strategiczne:

- Promowanie idei wstępowania w szeregi OSP i zakładania nowych
- Zwiększenie roli kobiet w Związku OSP RP
- Strażak ochotnik w centrum uwagi Związku OSP RP

5.1.1. Promowanie idei wstępowania w szeregi OSP i zakładania nowych

Związek prowadzi aktywną politykę na rzecz rozwoju wszystkich OSP. Odnosi się to w szczególności do promowania wstępowania nowych członków w szeregi organizacji. Dotyczy to zarówno rozwoju członkowskiego dziecięcych i młodzieżowych drużyn pożarniczych, jak i wstępowania do OSP. W myśl zasady, że każdy znajdzie dla siebie przestrzeń do aktywności, należy tworzyć mechanizmy zachęty i promocji uczestnictwa w ruchu strażackim. Prowadzenie kampanii informacyjnych w mediach i w Internecie jest ważnym elementem działań każdej OSP i wszystkich instancji Związku.

W Polsce jest ponad 43 tys. miejscowości wiejskich i 964 miast. Działa 16 tys. OSP. To oznacza, że w tysiącach miejscowości nie ma ani jednej OSP. We współpracy z samorządami należy przeanalizować możliwości i potrzeby tworzenia nowych jednostek i udzielić im stosownego wsparcia. Pandemia COVID-19 oraz aktywność samorządów, społeczeństwa i tysięcy OSP w procesie pomocy uchodźcom z Ukrainy uzasadnia potrzebę rozważenia utworzenia ochotniczych straży pożarnych tam, gdzie ich jeszcze nie ma. To ważne pole współpracy Związku, samorządu i państwa.

5.1.2. Zwiększenie roli kobiet w Związku OSP RP

Od samego początku swojego istnienia Związek był bardzo zmaskulinizowany, co było odzwierciedleniem ówczesnej sytuacji społecznej i gospodarczej. Przez ostatnie 100 lat role oraz zadania kobiet w społeczeństwie zmieniły się jednak diametralnie i ruch związkowy uwzględnia również te zmiany. Tym bardziej że wiele kobiet jest bardzo zainteresowanych działalnością ratowniczą, a mogą tę pasję realizować nieomal wyłącznie w OSP, gdyż wymagania w PSP praktycznie uniemożliwiają im pełnienie tam służby w podziale bojowym.

Należy więc stworzyć odpowiednie narzędzia promocyjne (np. filmy, prezentacje) i wdrożyć odpowiednie zapisy statutowe zachęcające kobiety do jeszcze liczniejszego wstępowania do OSP oraz umożliwić im szybszy awans w strukturach Związku. Jest to również sposób na uzupełnienie coraz bardziej widocznych braków kadrowych w szeregach ochotniczych ratowników, a przykłady już działających w strukturach ratowniczych OSP kobiet pokazują, że są one równie skutecznymi ratownikami, co mężczyźni, zwłaszcza w obszarze ratownictwa medycznego, które stanowi naturalny kierunek rozwoju ochotniczych straży pożarnych.

5.1.3. Strażak ochotnik w centrum uwagi Związku

W centrum uwagi Związku OSP RP jest strażak ochotnik. Związek podejmuje działania na rzecz jego bezpieczeństwa, w tym zdrowotnego, i właściwej bezpłatnej opieki medycznej dla strażaków poszkodowanych w działaniach ratowniczych. Ważną ideą jest stworzenie fundacji wsparcia weteranów strażaków ochotników oraz strażaków poszkodowanych i ich rodzin, a także strażackiego funduszu pomocy wzajemnej dla wszystkich strażaków ochotników. Potrzebne jest rozwijanie i kontynuowanie systemu wyróżniania i nagradzania strażaków, osób i instytucji wspierających Związek poprzez nadawanie odznak i medali związkowych, a także wnioskowanie o medale i odznaczenia resortowe.

Istotne są godziwe ubezpieczenia strażaków od następstw nieszczęśliwych wypadków. Postulowane jest utworzenie samodzielnie lub we współpracy z istniejącymi firmami przy Związku OSP RP odrębnej instytucji ubezpieczeniowej. Związek nadal będzie rozwijać istniejącą bazę szkoleniowo-wypoczynkową, która powinna być miejscem także wypoczynku strażaków i ich rodzin. ZOSP RP aktywnie uczestniczy w procesie legislacyjnym w Parlamencie RP, gdy rozstrzygnięcia dotyczą ruchu strażackiego. Takim przykładem jest wieloletnia walka

o rozstrzygnięcia w Ustawie o OSP szanujące godność strażaka ochotnika poprzez dodatki dla strażaków ochotników za udział w działalności ratowniczej.

5.2. Cel strategiczny – DOSKONALENIE STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ I PROCESU ZARZĄDZANIA W ZOSP RP

Kierunki strategiczne:

- Stworzenie programu „Lider/Menedżer ZOSP RP”
- Utworzenie w ZOSP RP Zespołu ds. Mediów i Public Relations i jego aktywna działalność

5.2.1. Stworzenie programu „Lider/Menedżer ZOSP RP”

Po zmianach ustrojowych w szeregach ZOSP RP wzrosło znaczenie samodzielnych liderów. Zaczęła się odbudowa, przemodelowanie i rozwój OSP w nowej rzeczywistości, czyli w duchu samorządności, samodzielności i uszanowania strażackiego dorobku. Związek podjął ważne zmiany, wprowadzając członkostwo honorowe we władzach Związku wszystkich szczebli dla tych, którzy odnieśli sukcesy w ogólnopolskich zawodach sportowo-pożarniczych OSP, a także innych zawodach i konkursach związanych z działalnością OSP.

Istnieje potrzeba wyszkolenia własnych liderów, wywodzących się ze środowiska OSP, którzy za kilka/kilkanaście lat będą w stanie efektywnie zarządzać strukturami Związku na wszystkich poziomach organizacyjnych. Program kursu „Lider/Menedżer ZOSP” opracuje Zarząd Główny. Taki kurs powinien obejmować szereg zagadnień menedżerskich, m.in. efektywnej komunikacji, pozyskiwania środków zewnętrznych, motywacji oraz zagadnień związkowych (zasad funkcjonowania i finansowania OSP, współpracy z samorządem, innymi organizacjami pozarządowymi i jednostkami PSP, podstaw rachunkowości i wiedzy o zamówieniach publicznych). Kursy te powinny zostać ukierunkowane na budowę silnych lokalnych partnerstw, angażujących się w rozwiązywanie miejscowych problemów społecznych.

W każdej kadencji nowo wybrani prezesi od poziomu gminnego wzwyż powinni przejść szkolenie tego typu. Szkolenia mogą być realizowane w formie tradycyjnej bądź poprzez umieszczenie treści szkoleniowych na dedykowanej platformie e-learningowej. Wdrożenie tego programu umożliwi również odmłodzenie składów zarządów i innych organów decyzyjnych Związku.

Historia Związku to także działalność komisji problemowych i zespołów zadaniowych. W ich pracach uczestniczą liderzy Związku i wybitni eksperci, których dorobek i doświadczenie powinno być optymalnie wykorzystane także w działalności szkoleniowej w tym w ramach programu Lider/Menedżer ZOSP RP.

5.2.2.. Utworzenie w ZOSP RP Zespołu ds. Mediów i Public Relations i jego aktywna działalność

Współpraca z mediami i public relations to w dobie budowy społeczeństwa informacyjnego ważny obszar pracy Związku OSP RP. W tym duchu istotne będzie powołanie w biurze Zarządu Głównego Zespołu ds. Mediów i Public Relations. Związek powinien doskonalić własną politykę medialną i public relations. Dzisiaj przedstawiciele środków masowego przekazu szukają po pierwsze informacji, a po drugie kontaktu do komunikatora. Jednym z głównych zadań zespołu będzie utrzymywanie bieżącej współpracy z dziennikarzami, na przykład poprzez wspólne szkolenia z różnych dziedzin dla dziennikarzy (ratownictwo medyczne, techniczne czy gaszenie pożarów) i inspirowanie ich tematyką bezpieczeństwa i roli, jaką w jego kształtowaniu odgrywa i chce odgrywać Związek.

Kolejnym zadaniem stojącym przed ZOSP RP jest wypracowanie skutecznych wewnętrznych kanałów informacyjnych i wykorzystanie mediów społecznościowych. Będą tworzone duże profile, obserwowane przez szeroki krąg odbiorców. Ważna rola należy do czasopisma „Strażak”, innych wydawnictw Związku oraz stron internetowych związanych ze Związkiem OSP RP. Szczegółowe zasady nowej polityki medialnej Związku opracuje powołany przez zarząd wykonawczy ZOSP RP zespół ekspertów.

5.3. Cel strategiczny – DOSKONALENIE WSPÓLPRACY Z OTOCZENIEM NA RZECZ ROZWOJU ZOSP RP I OSP

Kierunki strategiczne:

- Promowanie rozwiązań legislacyjnych wspierających rozwój OSP i ich Związku
- Współpraca środowiskowa oraz w ramach wspólnoty obywatelskiej

5.3.1. Promowanie rozwiązań legislacyjnych wspierających rozwój OSP i ich Związku

Związek funkcjonuje w okresie częstych zmian legislacyjnych oraz uszczegółowienia istniejących rozwiązań prawnych. Potrzebna jest dobra znajomość prawa krajowego oraz unijnego – normy prawa unijnego obowiązują we wszystkich krajach członkowskich. Szczególnie istotne są porady prawne dotyczące finansowania OSP, aktywności gospodarczej, w obszarze ubezpieczeń, zagadnień medycznych. Pożądane jest dalsze dynamizowanie działalności legislacyjnej biura ZG ZOSP RP oraz doskonalenie metodyki tworzenia prawa w bliskiej współpracy komisji problemowych i fachowych pracowników biura ZG. Konieczne jest umacnianie sprawnego aparatu wykonawczego skoncentrowanego na sprawach statutowo-pożarniczych.

Do największych wyzwań w tym obszarze w przyszłości będzie należeć dostosowywanie formalnoprawne funkcjonowania Związku w zmiennej rzeczywistości społecznej i gospodarczej, a w związku z tym dokonywanie zmian struktury organizacyjnej i nowelizacji Statutu ZOSP i innych jego dokumentów. Potrzebne są zmiany w prawie podatkowym korzystne dla OSP (np. darowizny na OSP wliczane w koszty firm). Państwo, między innymi na wniosek ruchu strażackiego, będzie podejmować różnorodne wysiłki legislacyjne działające wspierająco i motywująco na rozwój ochotniczego ruchu strażackiego i działalności wolontariackiej. Do realizacji powyższych zadań niezbędne będzie rozwijanie w Biurze Zarządu Głównego ZOSP RP komórki prawnej na bieżąco monitorującej zmiany prawne, wydającej opinie oraz występującej z inicjatywami legislacyjnymi.

5.3.2. Współpraca środowiskowa oraz w ramach wspólnoty obywatelskiej

Gdy myślimy o Związku na najbliższe 30 lat, mamy świadomość aktywności ruchu strażackiego w skali mikro (czasu i przestrzeni) oraz w skali makro. W pierwszej widzimy aspekty funkcjonowania poszczególnych ochotniczych straży pożarnych i ich otoczenia, budowanie wspólnoty obywatelskiej. W tej drugiej zwracamy uwagę na otoczenie całego Związku: prawne, ekonomiczne, technologiczne, demograficzne, społeczno-kulturowe i budowanie wspólnoty regionalnej, narodowej. W obu spojrzeniach nie uciekniemy od trendów globalizacyjnych, międzynarodowych. W ewolucji ruchu ochotniczego z jednej strony akcentowane są funkcje stowarzyszeniowe (wychowawczo-formacyjne, kulturotwórcze, dokumentacyjno-kronikarskie), z drugiej zaś profesjonalne zadania ratowniczo-gaśnicze. Historia dowodzi, że dzięki szerokiej aktywności tak ratowniczej, jak i programowej strażacy są źródłem wielkiego kapitału społecznego wspólnot.

Najważniejszym partnerem dla ZOSP RP są i będą samorządy i to właśnie z nimi należy szczególnie rozwijać współpracę partnerską z określeniem odpowiedzialności obu stron. Kluczowe dla rozwoju OSP jako formacji będzie prowadzenie ożywionej współpracy z innymi instytucjami (zwłaszcza tymi działającymi w obszarze ochrony środowiska, np. Lasy Państwowe, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wody Polskie itp.), mediami, stowarzyszeniami, służbami, organizacjami, kościołami i związkami wyznaniowymi, uczelniami wyższymi i firmami (np. ubezpieczeniowymi, drogowymi, autostradowymi itp.). Podkreślenia wymaga potrzeba kontynuacji historycznych relacji z organizacjami młodzieżowymi (w szczególności ZHP, ZMW) oraz ekologicznymi.

5.4. Cel strategiczny – ROZWÓJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY LUDNOSCI

Kierunek strategiczny:

- Współpraca międzynarodowa Związku OSP RP

5.4.1. Współpraca międzynarodowa Związku OSP RP

Niezwykle owocna w ruchu strażackim jest współpraca międzynarodowa. Jest on wielokierunkowa. Dotyczy współpracy Związku z władzami innych organizacji strażackich, wymiany kulturalnej, młodzieżowej. Współpraca rozwija się w ramach Unii Europejskiej, z innymi krajami europejskimi, organizacjami strażackimi na innych kontynentach, w tym z USA. Jesteśmy członkiem Międzynarodowego Komitetu Prewencji i Zwalczania Pożarów (CTIF), uczestniczymy w międzynarodowych konferencjach i targach, poszerzamy współpracę bezpośrednią, zwłaszcza transgraniczną. Mamy doświadczenia we współrealizacji dużych międzynarodowych spotkań, jak olimpiady CTIF, Światowe Dni Młodzieży (2016). Ważne będzie również kontynuowanie już prowadzonej współpracy międzynarodowej w ramach Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, współpracy z najbliższymi sąsiadami. Istotne jest pogłębianie relacji z organizacjami strażackimi, z którymi mamy już podpisane umowy o współpracy. Bezpośrednie kontakty z naszymi partnerami zagranicznymi należy kontynuować i rozwijać na wszystkich poziomach organizacyjnych i przez same OSP (z krajami europejskimi, ale i z innych kontynentów).

Związek od lat dzieli się doświadczeniami i pomaga w tworzeniu społecznych struktur i zasobów ratowniczych w krajach nieposiadających tego rodzaju struktur lub dopiero je budujących. Dotyczy to współpracy z Ukrainą, Mołdawią i krajami nadbałtyckimi. Te kierunki współpracy Związku należy szeroko rozwijać.

Szczególnie ważnym kierunkiem współpracy w najbliższych dziesięcioleciach będzie poszerzanie form współpracy w ramach Unii Europejskiej. Rok 2022 pokazał piękną kartę współpracy strażaków polskich i ukraińskich czasu wojny. Z jednej strony Związek OSP RP i poszczególne OSP organizowały sprzęt i wozy strażackie dla ukraińskich strażaków, a z drugiej uczestniczyliśmy w pomocy milionom uchodźców przybywającym do Polski.

5.5. Cel strategiczny – ROZWÓJ I WDRAŻANIE NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII ORAZ WYKORZYSTYWANIE ICH EFEKTÓW NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA POWSZECHNEGO

Kierunek strategiczny:

- Usprawnianie związkowego systemu informatycznego. Szerokie wykorzystanie możliwości Internetu

5.5.1. Usprawnianie związkowego systemu informatycznego. Szerokie wykorzystanie możliwości Internetu

Związek powinien otworzyć się na nowe technologie i pełniej wykorzystać możliwości Internetu. Sieci komórkowe 5G pozwalają przesyłać dane tysiąckrotnie szybciej niż obecnie, a dzięki temu, że poszczególne pasma zostaną przypisane do konkretnych celów, rozwinąć będzie się mogła na przykład telemedycyna, w tym konsultacje zdrowotne i diagnozy medyczne w remizach OSP, przesyłanie danych dotyczących różnego rodzaju badań. Wzrośnie tym samym nasze poczucie bezpieczeństwa.

Aplikacje do zdalnej obsługi, do zarządzania danymi i siecią kontaktów udostępniane przez sieć będą mogły skutecznie wspierać funkcjonowanie Związku, tak aby przepływ informacji na wszystkich poziomach (krajowy, wojewódzki, powiatowy i gminny) był szybki i niezawodny. Niezbędne jest stałe rozwijanie aplikacji umożliwiającej zbieranie i agregację danych dotyczących OSP w celu oszacowania dysponowanego potencjału oraz określenia potrzeb i oczekiwań oraz usprawnianie związkowego systemu informatycznego, rozwój bazy danych „SYSTEM OSP” jako podstawowego narzędzia gromadzenia danych w ramach Związku.

5.6. Cel strategiczny – WZMOCNIENIE BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO, W TYM FINANSOWEGO ZOSP RP

Kierunki strategiczne:

- **Wprowadzenie mechanizmów finansowych wspierających działanie ZOSP RP**
- **Utworzenie zespołów na poziomie Zarządu Głównego i oddziałów wojewódzkich ds. projektów krajowych, unijnych, zagranicznych**
- **Rozwój działalności handlowej z wdrożeniem internetowych narzędzi**

5.6.1. Wprowadzenie mechanizmów finansowych wspierających działanie ZOSP RP

Związek OSP w najbliższych latach przeprowadzi gruntowną reformę organizacyjną, tak aby dostosować swoje struktury i procedury zarządzania do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Jest to zadanie niezwykle trudne i pracochłonne, ale niezbędne, jeżeli Związek ma nie tylko przetrwać kryzysy, ale wręcz rozwinąć się do tego stopnia, aby stać się organizacją niezależną od bieżących układów politycznych i organizacyjnych.

Najważniejsze zmiany powinny dotyczyć: zwiększenia poziomu finansowania OSP adekwatnie do nałożonych na nie zadań, zorganizowania systemowego wsparcia dla ochotniczych straży pożarnych w zakresie księgowości, zamówień publicznych itp., doprowadzenia do przyznania godnych rekompensat dla strażaków OSP biorących udział w działaniach ratowniczych i humanitarnych, spowodowania obniżenia stawki VAT na sprzęt strażacki, zwiększenia dochodów Związku z nowych form działalności gospodarczej, np. szkoleń, wydawnictw, zabezpieczania imprez masowych itp., utworzenia funduszy i fundacji celowych wspierających finansowo OSP, zwiększenia pozyskania środków z 1%, uregulowania prawnego i organizacyjnego kwestii zatrudniania osób funkcyjnych OSP przez samorządy gminne i powiatowe.

5.6.2. Utworzenie zespołów na poziomie Zarządu Głównego i oddziałów wojewódzkich ds. projektów UE

Ochotnicze straże pożarne funkcjonują przy niewielkim wsparciu finansowym z budżetu państwa, a główne koszty funkcjonowania OSP ponosi samorząd gminny. Polska straż pożarna, w tym OSP, w dalece niepełnym stopniu skorzystała dotychczas z możliwości rozwoju, które stworzyła nam przynależność do Unii Europejskiej. Zrealizowane

projekty w już zakończonych perspektywach finansowych UE (2004-2006, 2007-2013 i 2013-2020) robią wrażenie, jeśli chodzi o kwoty, ale jeśli porówna się je do potencjału wnioskodawczego OSP, to wynik trudno uznać za imponujący. W kolejnych perspektywach finansowych aktywność Związku OSP w obszarze projektów UE powinna ulec intensyfikacji, ale jest to możliwe wyłącznie poprzez profesjonalizację działań, czyli utworzenie wyspecjalizowanej komórki/zespołu na poziomie Zarządu Głównego i oddziałów wojewódzkich, które będą pełnić funkcję wiodącą w dziedzinie realizacji projektów ogólnokrajowych, a także wspierającą w stosunku do inicjatyw lokalnych. Należy upowszechniać możliwości pozyskiwania innych środków pomocowych krajowych i zagranicznych (w tym m.in. fundusze norweskie, amerykańskie, fundacji kapitałowych).

W kolejnych perspektywach finansowania Unii Europejskiej Związek ma realną szansę na znaczące dofinansowanie ze środków UE większości obszarów swojej działalności, m.in. związanej ze szkoleniami, prewencją społeczną, dosprzętowaniem OSP czy modernizacją i cyfryzacją remiz i domów strażaka.

5.6.3. Rozwój działalności handlowej z wdrożeniem internetowych narzędzi

W ZOSP RP wdrażany jest nowy model działalności handlowej, oparty na dystrybucji towarów z wykorzystaniem narzędzi internetowych (e-commerce). Tego typu narzędzia umożliwią dotarcie do klientów niezależnie od tego, gdzie się znajdują, a także pozwalają na skalowanie działań.

Działalności handlowej nie da się w dłuższej perspektywie budować tylko na sentymencie i przynależności OSP do struktur Związku, ale na profesjonalnej, nowoczesnej obsłudze klienta. Jest to jedno z najważniejszych zadań dla Zarządu Głównego, gdyż szybkie i skuteczne wdrożenie narzędzi internetowych pozwoli Związkowi na jego rozwój i szerokie prowadzenie działalności statutowej. Jest to ważne dla siły i skuteczności całego systemu bezpieczeństwa powszechnego.

5.6.4. Zapewnienie stabilności finansowej Związku OSP RP

Związek OSP wydatkuje środki na działalność programową (misja) oraz utrzymanie struktur (biur). Finansowanie działalności statutowej może pochodzić z realizowanych programów pomocowych i celowych, darowizn, zadań zleconych, dofinansowań na zaspokajanie potrzeb OSP, środków własnych Związku. Koszty działalności bieżącej, utrzymania struktur, stałe koszty utrzymania biur oraz pracowników etatowych mogą być pokryte z przychodów wypracowanych przez Związek (obecnie głównie z działalności gospodarczej). Konieczne jest posiadanie większej liczby stabilnych i efektywnych źródeł finansowania oraz zapewnienie stałego finansowania podstawowej działalności statutowej (ciał statutowych) niezależnie od uwarunkowań politycznych. Należy dążyć do zróżnicowania źródeł pozyskiwania środków, a także organizacyjnego oddzielenia działalności gospodarczej od działalności statutowej (wyodrębnienie kosztów, określenie zasad prowadzenia działalności zarobkowej/gospodarczej i powiązania ich z działalnością statutową, przygotowanie i stawianie wymagań kadrze prowadzącej taką działalność). Cenne są doświadczenia ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych Związku oraz Wytwórni Umundurowania Strażackiego w Brzezinach unikalnej na polskim rynku firmy istniejącej od 1959 r.

Konieczne jest wdrożenie uprawnień Zarządu Głównego określone w §24 pkt. 1.8 Statutu Związku OSP RP do ustalania zasad opłacania składek członkowskich i sposobu ich uiszczania. Weryfikacja stanu obecnego, opracowanie i wdrożenie zasad opłacania, poboru i rozdziału składek członkowskich spełni wymagania statutu i zapewni stabilne, możliwe do oszacowania źródło finansowania przedsięwzięć Związku. Składka członkowska powinna być jednym ze stałych czynników finansowania podstawowych jednostek organizacyjnych. Niezbędne jest też zwiększenie

aktywności Związku w pozyskiwaniu środków z programów finansowanych przez Unię Europejską, zarówno ogólnopolskich, jak i regionalnych. Postulowane powołanie na poziomie Zarządu Głównego zespołu ds. projektów UE otwiera nowe możliwości. Dalsze propagowanie wpłat 1% od podatku dochodowego od osób fizycznych. Wzorem innych organizacji i związków należy podjąć próbę pozyskania partnerów strategicznych dla naszej organizacji. Sugerowany jest udział sponsoringu (finansowania wybranego przedsięwzięcia w celu promocji sponsora) w budżetach przedsięwzięć prowadzonych przez Związek. Należy korzystać z możliwości prowadzenia odpłatnej działalności pożytku publicznego, będącej działalnością prowadzoną w ramach działalności statutowej, za którą organizacja pobiera wynagrodzenie od beneficjentów.

VI. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII FLORIAN 2050

Budowa programu strategicznego Florian 2050 ma charakter wybitnie uspołeczniony. Związek uczestniczy w realizacji newralgicznych zadań dla bezpieczeństwa mieszkańców lokalnego środowiska oraz w skali regionów, państwa, a w przyszłości także szerzej – relacji międzypaństwowych i w ramach Unii Europejskiej (a nawet globalnej w sytuacji nieprzewidywalnych katastrof, pandemii). To czyni cały proces szczególnie odpowiedzialnym. Zakłada się potrzebę koniecznych zmian w strategii, zarówno w związku z jej wdrażaniem, jak i stałym późniejszym monitoringiem i ewaluacją. Wdrażanie będzie wymagało szczegółowych planów operacyjnych przygotowywanych w stosownych projektach. Realizacja strategii będzie miała miejsce w wyniku odpowiednich decyzji władz związkowych poszczególnych instancji oraz biur wykonawczych. Wiele procesów zależnych będzie od sytuacji zewnętrznej związanej zarówno z potrzebami środowisk lokalnych, jak i polityki państwa. Efekty w niektórych obszarach uzależnione będą wprost od zmian w prawie i zapewnienia finansowego wsparcia. Model optymalny to zgodna współpraca instytucji państwa, samorządu i organizacji pozarządowych zwłaszcza tam, gdzie realizacja celów związana jest z troską o bezpieczeństwo powszechne. Szczególnie pożądana jest kontynuacja współpracy w rodzinie strażackiej – strażaków ochotników i zawodowych.

Rola monitoringu i ewaluacji założeń i celów strategicznych jest znacząca szczególnie w związku z wieloletnim okresem objętym strategią. Tempo i skutki przemian w układzie społecznym i gospodarczym w związku z nieprzewidywalnymi i nieobliczalnymi zmianami globalnymi (pandemie, zmiany klimatyczne, nowe technologie) jeszcze bardziej wzmacniają taką potrzebę. Zakłada się potrzebę stałego monitoringu, czyli sprawdzania osiągniętych efektów w odniesieniu do zakładanych celów na każdym kolejnym zjeździe krajowym. Raz na pięć lat w odrębnej uchwale podnoszona będzie skala realizacji celów wraz z rekomendacjami koniecznych interwencji, w tym korekt obszarów strategicznych i celów szczegółowych. Wobec wybranych celów strategii potrzebna będzie szczegółowa ewaluacja wspierająca monitoring bieżący. Wykaże ona konkretne zagadnienia, postęp bądź regres w realizacji zakładanych celów, zaś narzędzia ewaluacyjne odpowiedzą na pytanie, dlaczego tak się dzieje, pomagając wyprowadzić stosowne wnioski na przyszłość.

VII. RAMOWY HARMONOGRAM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII

ETAP	ZADANIE	REALIZACJA	CZAS	ODPOWIEDZIALNOŚĆ
1.	W oparciu o konsultacje sukcesywne wydawanie periodyku <i>Analizy strategiczne Florian 2050</i>	Zespół ds. opracowania strategii i eksperci	2019-2022	Zespół ds. Strategii – Marian Zalewski Zrealizowany
2.	Opracowanie projektów strategii Florian 2050	Zespół ds. Strategii i eksperci	2021-2022	Zespół ds. Strategii Zrealizowany
3.	Konsultacje w Zarządzie Głównym i przyjęcie projektu strategii	Prezydium i Zarząd Główny	2021-2022	Prezydium i Zarząd Główny ZOSP RP Zrealizowany
4.	Konsultacje ogólnozwiązkowe w trakcie kampanii sprawozdawczo-wyborczej	OSP, ZOG ZOSP RP, ZOP ZOSP RP, ZOW ZOSP RP	2021-2022	OSP, ZOG ZOSP RP, ZOP ZOSP RP, ZOW ZOSP RP zrealizowany
5.	Zatwierdzenie strategii do realizacji	Zjazd Krajowy ZOSP RP	2022	Zjazd Krajowy ZOSP RP Prezydium i Zarząd Główny ZOSP RP
6.	Realizacja strategii	OSP, ZOG ZOSP RP, ZOP ZOSP RP, ZOW ZOSP RP, ZG ZOSP RP	2022-2050	OSP, ZOG ZOSP RP, ZOP ZOSP RP, ZOW ZOSP RP
7.	Monitorowanie i ewaluacja strategii w kontekście przyjętych wskaźników	Zespół ds. Monitorowania i Ewaluacji Strategii oraz Prezydium i Zarząd Główny ZOSP RP	Co rok	Zespół ds. Monitorowania i Ewaluacji Strategii
8.	Realizacja obszarów i celów strategicznych	ZG ZOSP RP, ZOW ZOSP RP, ZOP ZOSP RP, ZOG ZOSP RP, OSP	Co 5 lat	Zjazd Krajowy

Otrębusy, 1 października 2022 roku